

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDÍÍ

**Atraktivita mužského hlasu pro ženy z různých
subkultur, srovnání Emo a Hip-Hop**

Bakalářská práce

Praha 2011

Autorka
Petra Stolařová

Vedoucí bakalářské práce
Mgr. Jaroslava Valentová, PhD

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

v Praze 20.6. 2011

.....

Petra Stolařová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své práce
Mgr. Jarce Valentové PhD. za odborné vedení a podporu při
zpracování mé bakalářské práce.

Poděkování patří také celé mé rodině za veškerou
podporu, které se mi dostalo během studia.

Obsah

Úvod.....	5
I. Teoretická část.....	6
Hlas	6
Anatomie hlasu.....	6
Výška a hloubka hlasu.....	7
Genderové rozdíly v hlase.....	7
Jaký vliv má hlas na vnímání osobnostních a fyzických charakteristik?.....	7
Hlas z evolučního hlediska.....	9
Atraktivita.....	10
Atraktivita hlasu z evolučního hlediska.....	10
Rozdílné investice rodičů do potomstva a hlas jako inzerce charakterových vlastností.	11
Proč ženy u mužů preferují hlubší hlasy.....	12
Faktory ovlivňující hodnocení atraktivity hlasu.....	13
Intraindividuální variabilita.....	14
Interindividuální variabilita.....	14
Má kultura a jazyk vliv na hodnocení atraktivity?.....	15
Subkultury.....	16
Zdroje a prameny.....	20
EMO.....	21
HIP-HOP.....	23
II. Empirická část.....	27
Cíle a hypotézy.....	27
Použité metody.....	28
Dotazník pro srovnání maskulinity a feminity zkoumaných subkultur.....	28
Hodnocení mužských hlasových nahrávek.....	29
Digitální úpravy hlasových nahrávek.....	30
Hodnocení nahrávek	31
Hodnotitelky.....	31
Výběr vzorku a prostředí výzkumu	32
Analytické postupy.....	33
Chybějící data.....	33
Etické otázky výzkumu	34
Výsledky.....	35
Dotazníkové výsledky:.....	35
Výsledky hodnocení atraktivity hlasu.....	43
Diskuze.....	45
Diskuze k dotazníkovým výsledkům.....	45
Diskuze k výsledkům hodnocení hlasových nahrávek.....	46
Závěr a shrnutí.....	49
Přílohy	50
Literatura.....	51

Úvod

Ve své bakalářské práci se věnuji atraktivitě hlasu a jejímu hodnocení v různých subkulturách. Hodnocení atraktivity je ovlivněno mnoha faktory, kterými se zabývá množství badatelů a na toto téma bylo vydáno mnoho odborných článků. Existují evoluční teorie vysvětlující určité preference maskulinních nebo femininních znaků, či hlubokého nebo vysokého hlasu u obou pohlaví. Avšak právě v dnešní době se nám zdá, že teorie oblíbenosti ať už vizuálních nebo jakýchkoliv jiných znaků přestávají platit a nebo je již příliš mnoho výjimek z pravidel. Jedním z možných vysvětlení těchto změn ve vnímání jedinců může být podle našeho názoru vliv kultury. Evoluční psychologie se ve svém vysvětlování lidského chování snaží integrovat hledisko evolučních vlivů, a to jak biologických, tak kulturních, protože lidské chování je velmi flexibilní a společnosti a kultury velmi proměnlivé. Co je však v rámci tohoto přístupu velmi opomíjeno, je vliv variability skupin v rámci jedné kultury, tj. subkultur, které podle nás mohou mít na vnímání atraktivity klíčový vliv. V této práci budeme srovnávat dvě subkultury s odlišným důrazem na maskulinní a femininní znaky, jež se týkají jak vzhledu, tak dalších perceptuálních a osobnostních znaků. Podle nás by ženy ze subkultury, jež se vyznačuje femininními prvky, měly být tolerantnější k femininnějším, tedy vyšším hlasům u mužů. Jako subkultura vykazující mnoho femininních znaků u mužů nám přijde nejvhodnější *emo* subkultura. Pro srovnání jsme vybraly subkulturu *hip-hop*, která naopak projevuje spíše maskulinní znaky.

I. Teoretická část

Hlas

Anatomie hlasu

Hlas je důležitou součástí našeho komunikačního procesu a vyjadřujeme jím funkčnost hlasového ústrojí, tělesné zdraví a duševní pohodu. Na kvalitu hlasu jsou kladeny jisté nároky a je třeba oddělit pojmy fonace a hlas – „fonace je fyzikální děj, který vede ke vzniku zvuku (interakcí vydechovaného proudu vzduchu a hlasivek, které kmitáním tento proud vzduchu přerušují; tvorba hlasu v hrtanu), hlas je zvuk vznikající průchodem tónu rezonančními dutinami (hrtanového tónu, který vzniká kmitáním hlasivek)“ (Hahn, 2007, str. 360). Nejdůležitější částí rezonančního prostoru je vokální trakt (prostor mezi hlasivkami a ústní dutinou). Hlas má čtyři základní roviny a to 1) výšku, která je dána frekvencí kmitání hlasivek, 2) hlasitost, která je ovlivněna amplitudou, tedy rozsahem zvukové energie, 3) kvalitu, jež je určena poměrem harmonických tónů k neharmonickým složkám a 4) barvu, která je dána délkou a tvarem hlasivek a velikostí rezonančních dutin. Hlas vzniká pomocí dechového, artikulačního a fonačního ústrojí. Pro hlas je nezbytná souhra mezi hmotou hlasivek (jejich napětím a elasticitou atd.), které jsou uloženy v hrtanu a množstvím vydechovaného vzduchu z plic. V období puberty dochází ke změnám hlasu a to hlavně u chlapců, kdy zvýšená produkce testosteronu způsobuje výrazný růst hrtanu, se kterým souvisí prodloužení a zesílení hlasivek (asi o 10 mm). Zároveň se zvětšují faciální kosti, nosní dutina a krk. To způsobí prohloubení hlasu u chlapců v období 14.-16. roku a to přibližně o jednu oktávu. U dívek také dochází k prodloužení hlasivek asi o 4 mm, což jejich hlas také mírně prohloubí (o tercii až kvartu), k této změně u dívek dochází ve věku 12.-14 let.

Hlasivky se nacházejí v hrtanu (laryngu). Hrtan je začátkem dolních cest dýchacích a je uložen ve střední čáře krku ve výšce, která je závislá na věku a pohlaví (v dospělosti sestupuje na úroveň 5.-7. obratle). Základem hrtanu je chrupavčitý skelet a nitro hrtanu je pokryto sliznicí. Pro tvorbu hlasu a dýchání jsou nejdůležitější svaly hrtanu – svěrače, rozvěrače a napínače hlasivkové štěrbin. Samotný hlas vzniká rozechvíváním hlasivkových řas, když vzduch prochází hlasivkovou štěrbinou. Procházející vzduch způsobí, že se hlasivkové vazy oddálí, ale při fonaci se k sobě díky napětí svalů zase přiblíží a tak vzniká zvuk. Výška a hloubka hlasu pak koreluje s velikostí hlasivek, což má souvislost s velikostí celého těla. To znamená, že jedinci s mohutnější tělesnou konstitucí

budou mít větší hlasivky a tudíž hlubší hlas. Proto muži, kteří mají v průměru větší těla než ženy, mají také v průměru hlubší hlasy (Collins, 2000). Jakékoliv poškození hlasivek (nádor, operace) má vliv na hlas jedince. Lékařský obor, který se zabývá hlasem a hlasivkami je foniatrie (Hahn, 2007)

Výška a hloubka hlasu

Výška a hloubka hlasu je určena základní frekvencí, přičemž základní frekvence je nejdominantnější frekvencí ve složeném tónu. Zvuk je složen z mnoha jednoduchých tónů, které však lidské ucho nedokáže jednotlivě vnímat a proto vnímá složený tón jako jeden. Složený tón je zabarven vyššími harmonickými frekvencemi, avšak výška složeného tónu je určena právě základní frekvencí (F0), která má nejvyšší amplitudu, tzn. že je nejintenzivnější a nejhlasitější.¹

Co se týče produkce hlasu, lze výšku/hloubku změřit na základě kmitočtu, což je základní frekvence hlasu, která odpovídá počtu kmitů hlasivek za sekundu během vokalizace. To, co během tohoto procesu vnímáme, nazýváme "výškou" a "hloubkou" hlasu (Puts a kol., 2006).

Genderové rozdíly v hlase

Hlas je pohlavně dimorfický znak, přičemž dospělí muži mají v průměru hlubší hlas než ženy a nedospělí jedinci. Hlas může u mužů sloužit nejen jako inzerce zdraví, ale také jako signál pohlavní zralosti. Podle některých autorů je hluboký hlas u mužů způsoben vlivem testosteronu na hlasivky v období puberty, kdy dochází k mutování vlivem změny velikosti a pnutí v hlasivkách (Hollien a kol., 1994). Muži, kteří mají v období puberty vyšší hladinu testosteronu mají také hlubší hlas, avšak hladina testosteronu má souvislost s výškou/hloubkou hlasu i v dospělosti (Dabbs, Mallinger, 1998).

Jaký vliv má hlas na vnímání osobnostních a fyzických charakteristik?

Další věda, zabývající se hlasem a hlasovým projevem je paralingvistika. Ta zkoumá zvukovou stránku řeči. Každý verbální projev obsahuje paralingvistický aspekt, což může být jak tón řeči, tak hlasitost. Tyto aspekty ovlivňují představu, jakou si o nás vytvářejí ostatní jedinci. Pokud jsme nuceni identifikovat jiného jedince pouze pomocí jeho

---

¹ (<http://fyzika.jreichl.com/index.php?sekce=browse&page=187>)

hlasového projevu, snažíme podle 'parajazyka' odhadnout i jeho tělesné proporce, charakteristické znaky a osobnost člověka. Řečový projev hraje roli v interakci jedinců a dotváří naše vnímání a mínění o ostatních. Byly provedeny výzkumy, zda je způsob sdělení stejně důležitý jako jeho obsah (O'Sullivan a kol., 1985). Tato skutečnost byla opravdu v některých případech prokázána. Příkladem může být výzkum Maureen O'Sullivanové, Paula Ekmana, Wallace Friesena a Klause Scherera, která se zabývala zkoumáním souvislostí obsahu sdělení a tím, jak je toto sdělení přednášeno, respektive zjišťováním, jak hodnotitelé sledující stimuly odhalí jejich emoce či osobnost. Jejich výzkum se zaměřoval na více aspektů odhalování emocí za pomoci různých pomocných vodítek (například ukázali tváře či celé tělo nahraných stimulů, kteří na nahrávce buď upřímně mluvili o svých pocitech, nebo naopak nesdělovali své skutečné emoce). Výzkum spočíval v tom, že badatelé vytvořili s patnácti ženami (studujícími zdravotnickou školu) dvě nahrávky rozhovorů (zvukové i videonahrávky), které následovaly po zhlédnutí dvou krátkých filmů. Jeden film byl o přírodě a vzbuzoval pozitivní pocity a emoce, přičemž v rozhovoru po tomto videu měly ženy popisovat své skutečné pozitivní emoce (v tomto případě tedy byly naprosto v klidu a příjemně naladěné). Poté následoval film s nepříjemnými záběry amputací a spálenin, který v ženách vyvolával negativní emoce, o kterých měly navíc ženy v následném rozhovoru lhát a popisovat opět pozitivní emoce (byly tedy ve stresu jednak díky nepříjemným záběrům, tak také proto, že byly nuceny lhát o svých pocitech). Jedna ze studií se zaměřila pouze na zvukovou stránku sdělení, tedy že hodnotitelům nebyly promítnuty nahrávky zobrazující ženy, ale pouze audio nahrávky rozhovorů. Výzkum ukázal, že většina přisuzovaných aspektů (např. expresivita, sociabilita, důvěryhodnost) na základě obsahu řeči nekorelovala s celkovým řečovým projevem. Jinak řečeno, obsah řeči nepůsobí na posluchače stejně jako řečový projev. Způsob, jakým mluvíme, jaký hlas máme a jak ho používáme, ovlivňuje dojem, jaký zanecháme. Hlas je vedle dalších signálů (vizuálních, olfaktorických) znakem reprodukční kvality jedinců. Jeho výhodou je, že může inzerovat osobnostní kvality či znaky na velkou vzdálenost a nezávisí na přítomnosti světla. Dle různých charakteristik hlasu se dá rozpoznat pohlaví, emoce, váha jedince atd.

Hlas z evolučního hlediska

Pro svůj výzkum nacházím teoretická východiska v evoluční biologii a sociální psychologii. Schopnost organismu přizpůsobovat se okolním podmínkám, tedy adaptace organismu, je základním termínem evolučních věd. U druhů se prostřednictvím mechanismu selekce vyvíjejí adaptivní znaky, kterými se přizpůsobují prostředí a pomáhají jim přežít a množit se. Takové znaky mohou vzniknout dvěma mechanismy, a to přírodním nebo pohlavním výběrem. Adaptivní znaky vznikají díky efektivnímu soupeření jedinců, kdy někteří zanechávají více potomků než ostatní, protože mají určité vlastnosti, jež jim poskytují výhodu k přežití. Příkladem může být uzpůsobení jedince a jeho těla ke snadnějšímu získávání potravy, nebo mimikry živočichů pro maskování a skrývání se před predátory. Tyto vlastnosti a výhodné znaky pak zdědí jejich potomci. Tak se stávají jedinci 'adaptovanými' („fitted“) na své prostředí (Barrett, Dunbar, Lycett, 2007). Pak jsou tu ale znaky, které rozhodně nezvyšují životaschopnost jedince. Jako příklad je tradičně uváděn paví ocas, který je velký, barevný a pro ptáka velice nepraktický co se týče letu a pohybu vůbec. Ostatně všechny výrazně barevné prvky na tělech jedinců, jež nejsou na vrcholu potravního řetězce a přebujelé znaky a části těla, které znesnadňují pohyb a přitahují pozornost predátorů, jsou značně nevýhodné pro přežití. Takové adaptivní znaky se podle Charlese Darwina vyvinuly díky pohlavnímu výběru. Tyto modifikace vznikly za účelem zvýšení reprodukční schopnosti jedince. Takové znaky, ať už vizuální, akustické, olfaktorické, osobnostní či behaviorální, se vyvinuly, aby pomohly jedinci najít si partnera, rozmnožit se a zplodit další generaci, která tyto znaky zdědí a případně ještě zvýrazní (Barrett, Dunbar, Lycett, 2007). Tyto znaky, zvyšující reprodukční schopnost jedince, mohou i snižovat jeho životaschopnost, ale díky selekčním tlakům jsou udržovány v rovnováze a zvyšují tak celkovou fitness jedince. Fitness jedince je jeho zdatnost ve srovnání s ostatními a úspěšnost, s jakou jsou určité vlastnosti nebo rysy předány do dalších generací na úkor ostatních vlastností. V pohlavním výběru rozlišujeme dva typy výběru - intersexuální a intrasexuální výběr. Intrasexuální, neboli vnitropohlavní výběr probíhá v rámci pohlaví a jsou to například znaky vzniklé za účelem kompetice samců, kteří bojují o samice (souboj nemusí probíhat formou fyzického střetu, mohou být i ve smyslu vytvoření hierarchie, určení alfa samce apod.). Příkladem mohou být jelení parohy, které může samec užít v boji anebo velikostí svého paroží dávat najevo své postavení. Intersexuální, tedy mezipohlavní výběr sledujeme mezi dvěma pohlavími. Takové znaky, vzniklé mezipohlavním výběrem přímo pomáhají v získávání opačného pohlaví, nejčastěji se tedy vyvíjejí u samců, kteří se snaží získat a oplodnit samice. Ať už se jedná o vzhled

(např. barevné peří) nebo chování (např. namlouvací rituály), samci se snaží upoutat pozornost samic, aby s nimi mohli plodit potomky. Tyto typy adaptivních znaků vznikající pohlavním výběrem zde uvádím, protože podle některých autorů představuje právě zkoumaný hlas jeden z těchto znaků. V tomto 'souboji' můžeme najít hlas na obou stranách výběru – v rámci vnitropohlavního výběru může hrát roli zastrašování, nebo snahu dát najevo svou maskulinitu či nadřazenost. Hlubší hlas je asociován s agresivitou a dominancí. To je dokumentováno u zvířat, kde má větší a silnější zvíře (predátor) hlubší a silnější hlas než zvíře menší (kořist), případně dominantnější jedinec vůči slabšímu v rámci jednoho druhu. To může, vědomě i nevědomě, probíhat i u mužů, kteří se snaží ustanovit hierarchii mezi sebou (Dabbs, Mallinger, 1998). Co se týče mezipohlavního výběru, bylo v mnoha výzkumech prokázáno, že ženy preferují muže s hlubšími hlasy a tak se hluboký hlas stal stabilní kvalitou považovanou za atraktivní (viz níže).

Atraktivita

Atraktivita hlasu z evolučního hlediska

Při hodnocení atraktivity jedince hraje roli mnoho prvků jako například tvář, postava, pohyby, ale také hlas. Mnoha výzkumy bylo prokázáno, že ženy preferující muže s maskulinní tváří preferují také muže s maskulinnějším, tedy hlubším hlasem (Feinberg a kol., 2008). Vyhledávání maskulinních znaků u mužů, jež jsou považovány za ukazatel zdraví a plodnosti, můžeme chápat, jako snahu žen o získání dobrých genů pro své potomky (Barrett, Dunbar, Lycett, 2007).

Na výšku hlasu má dle mnoha autorů jednoznačně vliv množství testosteronu v těle.

Podle Dabbse a Mallingera existují dvě vysvětlení, jak může testosteron ovlivňovat mužský hlas. Jedno vysvětlení je biologické, tedy prosté působení mužského hormonu na hlasivky a tedy změna hlasu podle toho, jak dlouhé a pevné se hlasivky vyvinou. Druhé je psychické působení testosteronu. Hlas je stejně jako tělo tvárný a člověk se může pomocí hlasových cvičení, nebo i soustředěním se na svůj hlas snažit ovlivnit výšku/hloubku svého hlasu. Tak může muž, který chce dát najevo své dominantní postavení, nebo se cítí díky většímu množství testosteronu sebevědomě a agresivně, mluvit hlubším hlasem. Pak by se tedy dalo říci, že podle toho, jak se muž podle hladiny testosteronu ve svém těle cítí, tak hlubokým hlasem mluví (Dabbs, Mallinger, 1998). Muži tak mohou hloubku hlasu během různých druhů komunikace a různých emocí modifikovat, avšak průměrná základní

frekvence netrévaného hlasu se u jednoho člověka v různých situacích příliš nemění (Tusing a kol, 2000).

Rozdílné investice rodičů do potomstva a hlas jako inzerce charakterových vlastností

Pro náš výzkum jsme se rozhodli zkoumat hlasové preference žen, protože ženy jsou díky evolučním procesům k těmto signálům atraktivity vnímavější než muži. 'Vybíravost' samic většiny druhů je dána nutností kontrolovat investice do potomstva a potřebou vybírat partnera či otce s větší důkladností, než z jakou si matky svých potomků vybírají samci (Thornhill, Gangestad, 2008). Robert L. Trivers definoval v roce 1972 rodičovské investice jako 'jakékoliv investice rodičů do jejich potomka, které zvyšují šanci potomka na přežití (a reprodukční úspěšnost), ale která zároveň rodiče stojí úsilí, které by mohli věnovat jiným potomkům' (Smith, 1977). Přestože u lidí je na rozdíl od jiných druhů relativně vysoká otcovská péče, minimální investice do potomka přináší žena nesrovnatelně vyšší. Zatímco minimální možnou investicí muže do reprodukce jsou spermie (případně musí zvládnout akt oplození), žena musí kromě své pohlavní buňky (vajíčka) investovat 9 měsíců těhotenství, které je fyzicky velmi náročné a její život je v tomto období v mnoha ohledech omezován. Dále musí dítě porodit, přičemž porod je u lidí, oproti jiným druhům, díky bipedii značně složitý, bolestivý a ohrožuje na životě jak matku, tak samotné dítě. Aby dítě přežilo, musí jej matka živit a nejpřirozenější cestou k výživě dítěte je kojení. Proto musí u ženy nastat laktace, která je energeticky velice náročná a navíc je třeba mateřské mléko podávat v poměrně krátkých intervalech, takže matka nemůže opustit dítě např. na celý den a jít hledat potravu (výjimkou mohou být kmeny v Africe a jiných částech světa, kde funguje společné kojení v rámci vesnice a matka může nechat dítě v rukách jiných jiné kojící ženy s tím, že o něj bude z tohoto hlediska postaráno, viz např. Oakleyová, 2000, avšak tyto případy jsou v naší společnosti naprosto neobvyklé a pokud se zaměříme na společnosti většiny světa, zůstává dítě v rukách své vlastní matky a pouze ona ho také kojí). I poté, co matka přestane dítě živit mateřským mlékem, se o sebe není dítě schopno postarat samo, a proto o něj musí pečovat ještě několik let po narození. Jak již bylo řečeno, je otcovská péče u lidí poměrně vysoká, a proto se většinou výchovy po narození dítěte účastní i otec. To však nic nemění na skutečnosti, že z důvodů nákladnosti vychování potomka jsou ženy mnohem vybíravější než muži. Ženy mají také omezené možnosti na maximální možný počet potomků

přivedených na svět, muži mohou naopak potomků zplodit potenciálně velmi mnoho. Tato vybíravost žen se pak může ubírat dvěma směry. Buď hledají kvalitní geny pro svého potomka, který pak bude například fyzicky zdatnější, reprodukceschopnější atd., nebo hledají dobrého otce, který se bude spíše starat o potomky, které bude s danou ženou mít (Thornhill, Gangestad 2008). Tyto strategie výběru partnera jsou ovlivněny jak rozhodnutím ženy, tak také jejím věkem, jejím menstruačním cyklem a i společností ve které žije (např. ve společnosti kde nejsou tolerovány rozvody, bude žena hledat spíše otce pro své děti, který zůstane s rodinou a nebude se snažit najít muže vykazujícího mnoho maskulinních znaků, které sice mohou signalizovat zdraví a dobré geny, ale také nestálost a agresivitu). V této oblasti pomáhají k orientaci právě maskulinní a femininní znaky u mužů. Výraznější maskulinní znaky inzerují větší množství testosteronu a tedy charakterové vlastnosti jako agresivita, dominance, nestálost a větší promiskuita (a samozřejmě také výhodné znaky jako zdraví, reprodukční schopnosti atd. - viz výše), zatímco femininní znaky u mužů mohou ukazovat jejich otcovské kvality.

Proč ženy u mužů preferují hlubší hlasy

Jak již bylo uvedeno, v mnoha výzkumech bylo prokázáno, že ženy poslouchající nahrávky mužských hlasů hodnotí ty s hlubším hlasem jako atraktivnější (Feinberg, 2008). Ve stejném výzkumu se také ukázalo, že muži, kteří mají hluboký hlas, jsou také vnímáni jako maskulinnější, starší, těžší, silnější a chlupatější. Pokud mají ženy podle hloubky mužského hlasu určit velikost jeho těla, jejich odhad je ve většině případů správný. Naproti tomu při určování jiných pohlavně dimorfických znaků jejich odhady spíše nekorelují. Dále nebyla jednoznačně prokázána souvislost mezi atraktivitou mužského hlasu a mužské tváře, i když některé výzkumy tuto korelaci shledaly signifikantní, viz např. Saxton a kol., 2009, kde byla zjištěna korelace jednotlivých aspektů atraktivity (těla, hlasu, obličeje). Ve většině výzkumů se však hodnocení atraktivity hlasu a tváře neshodovalo (tzn. že hodnotitelky neshledávaly tváře hlasově-atraktivních mužů přitažlivými a naopak) (Collins, 2000).

V jedné studii se ukázalo, že muži, kteří mají hlubší hlas, mají dřívější nástup puberty a větší počet partnerek. Tento fakt můžeme nejlépe vidět na výzkumu, který byl proveden u lovecko-sběračského etnika Hadza v Tanzánii, které čítá okolo 1000 jedinců a

jejich partnerským systémem je sériová monogamie² (u tohoto etnika je poměrně vysoká rozvodovost, rozvod je většinou iniciován ze strany ženy, která už nechce tolerovat mužovy extramaritální styky a najde si sama nového manžela). Výzkum byl proveden pouze v rámci tohoto etnika, takže byly nahrány hlasy mužů a žen Hadza. Výzkumníci se také ptali, kolik dětí dotyčný jedinec má a jestli jsou naživu nebo ne. Signifikantně se prokázalo, že muži s hlubším hlasem mají ve srovnání s muži s vyšším hlasem větší reprodukční úspěch, tzn. větší počet narozených dětí, zatímco u žen se žádný vliv hloubky/výšky hlasu na jejich reprodukční úspěch neukázal. Autoři tyto výsledky interpretují tak, že muži s hlubším hlasem jsou hodnoceni jako atraktivnější a mají tak přístup k více partnerkám. Tak se zvyšuje jejich šance dosáhnout většího počtu potomků. Dále zkoumali vliv hloubky hlasu u mužů na mortalitu jejich potomků, tady se však žádný vztah neukázal (Apicella a kol., 2007).

Jak již bylo řečeno na začátku této kapitoly, preferují ženy u mužů dle mnoha výzkumů hlubší, maskulinnější hlasy. Tato preference však není bezmezná, protože příliš hluboké hlasy mohou ženy považovat za signály související s velkým množstvím testosteronu, které bývá spojováno s vlastnostmi, jako je dominance, agresivita, nestálost, emocionální chladnost apod.) (Puts a kol, 2006). Tyto vlastnosti pak mohou být vnímány jako negativní a naopak ženu odrazovat, zejména pokud hledá dlouhodobý vztah a případně dobrého otce pro své potomky. Pokud totiž žena hledá dlouhodobý vztah, kdy chce s otcem svých dětí dále zůstat a s ním i potomky vychovávat, nebude vyhledávat příliš maskulinní typy, jelikož takoví muži jsou náchylnější k přelétavosti a nestálosti. Žena se proto zaměří na ne tak silně maskulinní typy a bude hledat spíše schopného otce se zájmem o výchovu dětí.

Faktory ovlivňující hodnocení atraktivity hlasu

Hodnocení atraktivity mužského hlasu ženami ovlivňuje několik faktorů. Tyto jevy můžeme rozdělit na intraindividuální a interindividuální variabilitu. Intraindividuální variabilita znamená rozdílné reakce stejného člověka v různých časových intervalech, tzn. že jedinec nereaguje na stejný podnět vždy stejně. Sem patří situace, které ovlivňují výběr stejného jedince jako u žen např. hormonální antikoncepce, menstruační cyklus či partnerský status. Interindividuální variabilitu ovlivňuje např. vlastní atraktivita a znamená,

---

² Sériová monogamie je systém párování, kdy má jedinec za život sice více partnerů, avšak většinou jen jednoho partnera v jeden čas. Tzn. že postupně vystřídá několik partnerů ale většinou nemá dva partnery naráz. (Barrett, Dunbar, Lycett, 2007)

že více v základních demografických údajích srovnatelných jedinců může ve stejný okamžik reagovat na daný podnět rozdílně.

Intraindividuální variabilita

Jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících preference maskulinity či femininity je, zda žena užívá hormonální antikoncepci - pokud žena užívá hormonální antikoncepci (HA), neprochází fertilní fází menstruačního cyklu (nemá ovulaci) a tak jsou její preference během celého menstruačního cyklu celkem stabilní. Pokud však HA neužívá, pak záleží na tom, v jaké fázi menstruačního cyklu se nachází, neboť ženy ve fertilní fázi, tedy během ovulace, preferují hlubší hlasy než ženy, které v plodné fázi nejsou (Feinberg a kol., 2005). To lze interpretovat tak, že se zvyšující se šancí na oplodnění žena vyhledává celkově maskulinnější typy mužů a tak jsou pro ni hlubší hlasy atraktivnější.

Interindividuální variabilita

Dalším faktorem, který má vliv na ženské preference, je hodnocení její vlastní atraktivity, tedy to, jak žena sama sebe považuje za přitažlivou. Ženy, které samy sebe hodnotí jako atraktivní a femininní, preferují maskulinní znaky u mužů a tedy i hlubší hlas (Vukovic a kol. 2008)

Stejně tak má na preference maskulinního hlasu vliv to, zda žena hledá dlouhodobý nebo krátkodobý vztah, přičemž tento faktor není snadné přiřadit do kategorií interindividuální či intraindividuální variability. Tento faktor se totiž může lišit jak mezi různými ženami (různé ženy vyhledávají dlouhodobé či krátkodobé vztahy) tak se může lišit i u jedné ženy (žena může v různých obdobích vyhledávat různé krátkodobé či dlouhodobé vztahy). Pokud jde o krátkodobý vztah, žena preferuje maskulinnější muže, jelikož maskulinní znaky jsou považovány za indikátor zdraví a plodnosti. Ženy hledající dlouhodobý vztah nevyhledávají vysoce maskulinní muže, protože vysoká maskulinita muže bývá spojována s nestálostí a snahou zvýšit počet partnerek na úkor péče o již narozené potomky (Feinberg a kol. 2005; Vukovic a kol., 2008).

Má kultura a jazyk vliv na hodnocení atraktivity?

Existuje několik teorií vysvětlujících ženskou preference mužských maskulinních hlasů. Muži totiž mohou pomocí svého hlasu prezentovat jisté znaky a kvality. Jedním z těchto znaků je genetická kvalita. Atraktivní hlas může signalizovat 'dobré geny', které se může žena pokusit získat pro své potomky (viz výše). Dále může hlas dávat najevo dobrý zdravotní stav a kondici svého nositele, nebo jeho kvality mezi ostatními muži. Takoví muži mohou dosáhnout lepšího postavení ve společnosti, mít vyšší socioekonomický status a získat lepší přístup ke zdrojům. Jako další lze uvést teorii handicapu (Zahavi, 1975). Hluboký hlas je jak energeticky náročný, tak ukazuje na větší množství testosteronu v těle, o němž se předpokládá, že má imunosupresivní účinky (Folstad, Karter, 1992). Z evolučního hlediska tedy žena preferencí hlubokých mužských hlasů získává výhodu buď pro své potomky ve formě 'dobrých genů', nebo má výhodu lepšího partnera s vyšším socioekonomickým statutem avšak tento muž nemusí vlastnit nejlepší otcovské schopnosti.

Tyto preference jistých znaků mají opodstatnění v evoluční psychologii a biologii. U moderní formy člověka se přirozený a pohlavní výběr projevuje v interakci s kulturou a člověka silně ovlivňuje to, v jakém sociokulturním prostředí žije (Komárek, 2008) Jako nejstabilnější pro vnímání atraktivity se ukázala symetrie obličeje, která by se podle některých vědců mohla zakládat na biologické podstatě a symbolizovat zdraví a dobré geny (Rhode a kol. 1998). Symetrie je mezikulturně vnímána jako krásná, ale většina ostatních jevů symbolizující krásu (zejména co se týče atraktivity celého těla) v jedné kultuře mohou být v jiné kultuře vnímány jako absolutně neatraktivní.

Kultura se tak projevuje v interakci s přírodou. Příkladem jsou jak změny v chování, které může být v rozporu s lidskou přirozeností, rituály a náboženství, které v některých případech i přírodu zastiňují, tak různé modifikace těla. Těmi invazivními je například v mnoha kulturách tradiční skarifikace, obřízka, tetování a nebo i plastické operace, které jsou v naší kultuře od dvacátého století již součástí našich životů a z těchto zásahů do přirozeného těla se stal mnohamiliónový průmysl. Příkladem však mohou být i méně invazivní metody jako je make-up (Cano, Sams, 2010). Odchylnou od přirozenosti tu může být i zastírání přirozeného pachu, který je dnes považován za odpuzující a je často překrýván parfémem. Smyslem takového zásahu do vlastního těla a nebo snaha přizpůsobit se tomu, co kultura nabízí, může být touha zařadit se do kultury společnosti, ve

kteře jedinec žije. Přizpůsobení sebe a svého těla tomu, co se zrovna nosí a nebo jak by to podle většinové společnosti mělo být, je u sociálních druhů jako je člověk naprosto běžné. Opakem přizpůsobování se majoritě je vymezování se vůči ní, což je typickým prvkem subkultury (Heřmanský, Novotná, 2011).

Subkultury

Naše společnost je na první pohled různorodá a členitá, můžeme ji rozdělit například podle sociální třídy, etnika, věku či pohlaví (případně genderu). Takovým projevem rozmanitosti mohou být i subkultury. Určité skupiny se vymezují vůči většinové společnosti a dominantní kultuře, přesto však stále zůstávají její nedílnou součástí. Členové subkultur sdílejí specifický soubor hodnot, norem, vzorů chování a životní styl. Právě sdílení je důležitým prvkem těchto skupin, protože může svým členům poskytnout pocit přináležitosti a identifikace se s ostatními. Jedinec, který je součástí subkultury, se může ztotožnit s jejími hodnotami a normami a přijmout je za své (Heřmanský, Novotná, 2011).

V historii studia subkultur existují dva přístupy. Jedním z nich je Chicagská škola americké sociologie. Tito sociologové se zabývali především problematikou společnosti ve městech. V roce 1892, kdy byla Chicagská univerzita založena, bylo Chicago druhým největším městem Spojených států a žil tu velký počet přistěhovalců (Gelder, 2005). Chicagská škola se začala zabývat zkoumáním subkultur ve 20. letech 20. století a zaměřovala své výzkumy ohledně subkultur zejména na skupiny okrajové společnosti, neasimilované sociální vrstvy, mládež a kriminální či delikventní jedince. Městskou společnost se snažili zkoumat v přirozeném prostředí a využívali postupů terénního výzkumu, zúčastněného pozorování a zkoumané jedince se snažili zachytit z emické perspektivy³. Jejich přístup byl takový, že subkultury a skupiny vymezující se vůči většinové společnosti považovali za odchýlení od toho, co je správné, normální. Podle nich pak tyto subkultury narušovaly rovnováhu společnosti, které se přirozeně snaží dosáhnout (Heřmanský, Novotná, 2011). Zkoumání této školy se později spojila s výzkumy kriminality, protože pro sociology z Chicagské školy vlastně tyto subkultury znamenaly problém ve společnosti - jejich snaha odlišit se byla narušením přirozeného chodu

³ Emická perspektiva – pohled na skupinu z perspektivy jedince dané skupiny, tzn. nevědecký pohled. Perspektiva ze strany skupiny - ne vědců zkoumajících skupinu. Pokud je snaha dosáhnout perspektivy vědců, nazývá se etickou perspektivou a je to například snaha níže uvedené Birminghamské školy (Budil, 1998)

společnosti.

Jiným přístupem bylo zkoumání subkultur výzkumníky z Centra pro současná kulturní studia (CCCS), kterým se říká Birminghamská škola. Ti považovali jednání členů subkultur ne za deviantní, ale vnímali je jako projev vzdoru. Jejich výzkumy se zaměřovaly na britskou dělnickou mládež. Významnou roli hrál pro výzkumníky z Birminghamské školy fakt, že společnost je rozdělena na třídy, jejich součástí byl také třídní boj, boj mezi proletariátem a buržoazií (Heřmanský, Novotná, 2011). V tom byl spatřován jeden z motivů vzniku subkultur, totiž vymezení se vůči dominantní kultuře či vůči jiným třídám, nebo také odpor k vlastní třídě a nespokojenost s vlastním zařazením. Subkultury, pokud nejsou motivovány etnicky, bývají záležitostí mládeže a právě tady je jeden z hlavních prvků chápání subkultur Birminghamskou školou. Byl to vzdor mládeže proti generaci rodičů, proti dominantní kultuře a mainstreamu⁴. Snaha odlišit se a nebýt stejní jako rodiče, kteří svým životním stylem nenaplnovali očekávání dětí, či nespokojenost s přístupem či chováním střední třídy – to byl podle vědců z Centra pro současná kulturní studia hlavní důvod vzniku subkultur (Baldwin a kol., 2004). Oproti snahám Chicagské školy zkoumat společnost zevnitř pomocí pozorování a snahy získat pohled ze strany zkoumaných, se Birminghamská škola soustředila na sémiotickou analýzu stylu a usilovala spíše o pohled vědců (etickou perspektivu) na problematiku subkultur. Vědci z CCCS se snažili definovat a analyzovat různé pojmy a prvky, kterými se subkultury prezentovaly. Jedním z hlavních prvků je vizuální podoba odlišení jedinců subkultury a jejich styl (např. Hebdige) (Gelder, 2005).

Subkultury mohou vznikat na základě příslušnosti k určitému etniku, jisté profesi, nebo existují zájmové subkultury. Jedním z příkladů zájmových subkultur jsou hudební subkultury. Jejich členové sdílejí zálibu v určité hudbě a často se subkultura začne odlišovat vizuálními prvky, způsobem chování, mluvou a přístupem k životu.

Jak již bylo řečeno, subkultury se vymezují vůči většinové společnosti, proti její kultuře. Tak musí vzniknout určitá subkulturní ideologie, což je nový soubor hodnot, postojů, norem, který uznávají členové dané subkultury. Tato ideologie vždy vzniká v souvislosti s dominantní kulturou a záleží na tom, jak velkou odlišnost od této kultury deklaruje. Pokud jde o subkultury, které svou ideologií tvoří přímo v rozporu s názory většinové společnosti, nazývají se kontrakultury. Tyto subkultury vyznávají určité hodnoty, které dominantní společnost přímo odmítá - jako příklad můžeme uvést právě námi

---

⁴ Mainstream je takzvaně střední proud, znamená oblíbený jev, který je ve společnosti považován za neutrální, nevymykající se normálu.

zkoumanou subkulturou emo, která užívá femininní prvky ve vzhledu chlapců (jako je například líčení) – to je v rozporu s tím, jak chce chlapce tvarovat společnost. Tradiční euroamerická společnost si zakládá na odlišování pohlaví a muži a ženy by podle ní měli dodržovat jistá pravidla vzhledu, aby zapadali do těchto rozlišení, avšak emo úmyslně tyto rozdíly přehlíží a styl vzhledu chlapců a dívek je téměř identický (Heřmanský, Novotná 2011).

Významnou součástí ideologie subkultur je styl. Jednou z nejznámějších prací na toto téma je kniha „*Subcultures: Meaning of Style*“ od Dicka Hebdige, který styl dále rozděluje na složky: vizáž, chování a žargon. Vzhled je nejjednodušším prvkem odlišení se od ostatních (a nejen od ostatních, míněno dominantní kultury, ale i jedinců své vlastní subkultury). Co si myslíme, nikdo neví, ale jak vypadáme, dává na první pohled najevo, kam řadíme sami sebe nebo kam bychom rádi patřili. Hebdige tvrdí, že vzhled jedince je součástí jeho komunikace se světem. Svým vzhledem a oblečením dáváme najevo, kam se řadíme, myšleno např. do jaké třídy, jaký dáváme najevo status, a můžeme i prezentovat svou atraktivitu. Výběr vhodného oblečení či účesu je ovlivněn jak naším vkusem, tak finanční situací a zejména tím, co je považováno ve společnosti za 'normální'. Konvenční styl, takový který preferuje většina, je buď tím, co se snažíme dodržet, abychom zapadali do 'normálu' a nebo právě to, od čeho se chceme odlišit. Pak je vzhled prostředkem naší komunikace, kterou dáváme najevo naše místo – buď jako součást většinové kultury a nebo např. naší příslušnosti k subkultuře (Hebdige str. 101).

Prezentace jedince ve společnosti je pro jeho osobnost a sebeidentifikaci velice důležitá. Když vytváří tento obraz sama sebe, užívá k tomu prvky, které mu nabízí společnost. Ať už jde o druh chování či jisté zvyky, nebo prostě oblečení, které se prodává v obchodech a které může nosit na sobě, je jen na něm, jak tyto vlivy zpracuje. Buď je přijme v podobě, v jaké mu je společnost podává, nebo si je upraví podle svého. Pro většinu subkultur je charakteristické přetváření a upravování těchto produktů, které pak dostávají nový smysl a dochází k jejich rekontextualizaci. Takovým případem je tzv. brikoláž, kdy jsou určité části oděvů nebo předměty používány v jiném kontextu a dostávají tak nový význam (Heřmanský, Novotná, 2011). Tento nový význam může být jakýmsi symbolem pro danou subkulturou a jeho vnímání a chápání je odlišné od toho, jak na něj pohlíží dominantní kultura. Jak již bylo řečeno, styl slouží k odlišení se jak od většinové společnosti, tak k rozmanitosti mezi samotnými členy subkultury. Ti si mohou vybrat jak z řady vlivů většinové společnosti, tak mezi velkým počtem prvků, které nabízí subkultura, a s níž sympatizují.

Přestože subkulturní ideologie i styl patří k životu členů subkultury, může mezi nimi existovat určité napětí, jelikož jejich členové mohou klást na tyto dvě části různý důraz. Příznivci subkultur přejatou ideologii vyjadřují navenek skrze styl, avšak někteří, přestože uznávají ideologii, nesnaží se prezentovat svou příslušnost k subkultuře pomocí daného stylu. Tak mohou být členy, kteří styl 'dodržují' odsuzováni za to, že nedemonstrují svou příslušnost a tedy že nejsou 'skutečnými' členy. Naopak pokud někdo přísně dodržuje styl avšak způsob života a cítění nejsou striktně založeny na ideologii, může být nazván 'pozérem', protože se sice obléká a upravuje dle módy subkultury, ale 'opravdu' nevěří tomu, co subkultura znamená, takzvaně 'neví o co jde'. (Heřmanský, Novotná, 2011) Tento problém je nazýván problémem autenticity (například u námi zkoumané subkultury emo je problém autenticity a pozérství často diskutovaným tématem).

Jedním z nejzásadnějších předmětů probíraných v souvislosti se subkulturami je jejich obraz a vnímání ve společnosti. Ten je často velmi zkreslený, plný stereotypů a mýtů (Heřmanský, Novotná 2011). Vínou na tomto fenoménu nesou média, která na příklad v touze po senzaci zveličují kontroverzní prvky subkultur a podávají tak většinové společnosti jimi vyhotovený obraz skupiny jedinců, kteří však tyto zveličené prvky ve skutečnosti nemusí považovat za význačné a mohou být dokonce marginálním jevem. Takovým může být například sebepoškozování v případě subkultury emo, kdy se na internetu objevila 'emo pravidla' (s pravidlem o sebepoškozování jako stylovou záležitostí) a díky médiím se o subkultuře emo rozšířil obraz řezajících se dětí, které se vyžívají v depresi a černé barvě. Tady však nastává problém, že přestože 'praví' emo členové tato pravidla odsuzují a pokládají za jakési spiknutí proti jejich subkultuře, mladší děti - které zprvu vidí jen předlohu v médiích a rozhodnou se přistoupit k subkultuře - přistoupí i na tato 'smyšlená' pravidla a opravdu se poškozovat začnou (i když třeba jen škrábáním se na zápěstí, aby škrábanice vypadaly jako jizvy od nože) (Jones, 2008). Abychom uvedli i jiný příklad stereotypů, druhá, námi zkoumaná subkultura hip-hop je také obklopena řadou mýtů. Jelikož její původ nacházíme v ghettech ve Spojených státech, je spojována s afro-americkou mládeží a jejich stylem života. Obraz jejich života jak je prezentován v médiích je plný násilí, drog, touze po moci a zbohatnutí. Zároveň je důležité projít si tvrdým a drsným mládím, aby se člověk mohl pozvednout a vypracovat se k lepšímu životu svou vlastní snahou a pílí (Basu, Lemelle, 2006). Tak se mohou děti snažit dostávat k nebezpečným situacím či se chovat 'drsně' jako velcí rapeři (mluvit sprostě atd.), což jim může způsobit problémy ve škole i mezi kamarády. Společnost pak členy hip-hopové subkultury vidí jako drzé, nafoukané a materialistické jedince, kteří touží po pozornosti a

slávě. Média takto mohou démonizovat subkultury a označovat její členy za deviantní, dále pak mohou ovlivňovat možné budoucí členy.

Každá ze subkultur má původ v určité zemi nebo městě, ale v dnešní době jsou stejné rozšířené po celém světě a staly se globální záležitostí. Do jiných zemí se šíří s různou rychlostí a v určitých formách, styl a ideologie zůstávají v zásadě stejné a členy subkultur sjednocují, ale sami členové přizpůsobují subkulturní projevy svému naturelu a svým místním podmínkám (pro tento jev bych ráda použila termín glocalizace z anglického 'glocalization' od Rolanda Robertsona, které znamená rozšiřování jakéhokoliv fenoménu globálně po celém světě, avšak jeho přizpůsobování místním – lokálním podmínkám (Basu, Lemelle, 2006 str. 5). Zároveň mohou jednotlivci sledovat vývoj subkulturního dění v jiných zemích díky internetu a dalším médiím.

Tak tedy subkultury vznikají, rozšiřují a vyvíjejí se a mohou ovlivňovat životy zejména mladých lidí, kteří hledají v subkulturách únik od mainstreamové kultury a možnost patřit někam jinam, být nějak zvláštní. Subkultury pro ně znamenají novou identitu, mohou se ztotožnit s myšlenkami a ideologií určité skupiny a najít své místo. To sice může být někdy vnímáno jako problém, zvláště pak rodiči a většinovou společností, protože každé odchýlení od 'normálu' bývá považováno za nežádoucí jev, avšak přínaléžitost k subkultuře zpravidla nebývá celoživotní záležitostí a zvláště v dnešní době se týká spíše mladých lidí.

V empirické části výzkumu nás budou zajímat pouze subkultury emo a hip-hop a proto se na ně zaměříme i v teoretickém úvodu. Jsme si vědomi rozmanitosti subkultur a není naším cílem je redukovat pouze do těchto dvou, avšak zařazení více subkultur by přesahovalo rámec této práce.

Zdroje a prameny

Zatímco odborných zdrojů pojednávajících o hlasových preferencích je k nalezení relativně hodně, odborná literatura zabývající se námi zkoumanými subkulturami se zejména v češtině vyskytuje jen vzácně. K veřejnosti se obrázek těchto subkultur dostává hlavně skrze média a existují články zabývající se těmito subkulturami z hlediska psychologického. Ve své práci jsem vycházela jak těchto psychologických studií, tak i z několika populárních či populárně-odborných článků věnujících se Emo nebo Hip-Hop subkultuře. V zahraničí existují publikace spíše populárního charakteru, jako například „*Nothing Feels Good*“ (2003) od Andyho Greenwalda pro emo subkulturu a „*Global noise: rap and hip-hop outside the USA*“ (2002) od Tonyho Mitchella pro hip-hop. Pro tuto práci

byla důležitá práce Matthew J. Aslaksena „*Middle Class Music In Suburban Nowhere Land: Emo And the Performance of Masculinity*“ z roku 2006, která se přímo zabývá maskulinitou/femininitou emo subkultury. Velice důležitým pramenem je v tomto případě internet a to hlavně pro Emo, protože je důležitou součástí subkultury (prezentace vlastních myšlenek a fotek na internetu). Pro část o hip-hopové subkultuře jsem se nechala inspirovat knihou, kterou jsem překládala v rámci svého bakalářského překladu „*The Vinyl Ain't Final*“ od Dispanity Basu a Sidneyho J. Lemella z roku 2006 a několika články věnujících se tanci a feministické problematice uvnitř hip-hopové subkultury.

EMO

Emo jako subkultura, jak si ji představíme dnes, je novodobou záležitostí a je složité ji přesně definovat. (Ryalls, 2007). Původně se jednalo pouze o styl hudby, který se objevil na Washingtonské hudební scéně v 80. letech 20. století. Název emocore, který pravděpodobně vznikl ze spojení 'Emotional Hardcore' naznačuje spojení emocí a hardcorové hudby. Etymologie termínu EMO je poměrně složitá a existuje několik teorií, podle jedné šlo o zkratku zmíněného stylu Emocore. Zkoumání původu názvu subkultury „emo“ však není pro tuto práci zásadní, jelikož je pro nás důležité stěžejní spojení tohoto stylu s emocemi, které je v tomto pojmu dle všech vysvětlení naprosto zřejmé. Tento nový styl byl tedy posunem hardcorové a punkové hudby do melodičtějších a jemnějších poloh (Tupá, 2010). Zásadní byla změna textů písní, které začaly být emotivní a interpreti projevovali ve svých písních jak názory na tehdejší situaci v USA, tak i vlastní pocity, které odrážely nejen stav společnosti, ale i jejich vlastní emoce. Významný byl také vztah mezi kapelou a publikem, který se projevoval nejen na koncertech (Aslaksen, 2006). Tento důvěrný vztah byl také podporován tím, že se emotivní texty mohly týkat každého, kdo tuto hudbu poslouchal, jelikož hlavní tematikou byl pocit odcizení, ztráta milované osoby, emotivní zážitky zasahující do života člověka atd.. Takové pocity a zážitky jsou typické zvláště pro mladší jedince, kteří zažívají první milostné vztahy, pocity beznaděje nebo smutek po rozchodu s partnerem a dávají fanouškům možnost ztotožnit se s interprety, kteří o těchto zkušenostech zpívají (Aslaksen, 2006). I když se hudba v průběhu let měnila a každý interpret ji pojal trochu jinak - někdy jako tvrdší a plnou kytarových pasáží, jindy zaměřenou spíše na text - 'emoce' v této hudbě zůstávají hlavním charakteristickým prvkem. Když se v 90. letech média začala věnovat 'novému' fenoménu emo, přesunul se hudební styl samotný i do mainstreamové části hudebního pole a stal se subkulturou a stylem života. Na přelomu tisíciletí došlo k popularizaci stylu a důležitou se stala nejen

hudba, ale i vizáž a způsob života. V dnešní době je emo povětšinou záležitostí mladých lidí ve věku 13 až 16 let a společnost pozná dnešního 'emaře' podle toho, jak má učesané vlasy, jestli má piercingy a jaké má oblečení. Symbolem se stala černá barva, upnuté kalhoty a vlasy většinou obarvené a sčesané na patku přes jedno oko (Tupá, 2010). Jde o snahu odlišit se od konzumní společnosti, která klade důraz na konvenční oblečení a striktní rozdělování módy mužů a žen.

Díky zvláštnímu vizuálnímu stylu zde vzniká rozpor mezi tím, co emo je a co za emo lidé považují. Existují jakési návody, jak být emo, které však 'skuteční emari' odsuzují, protože jak říkají, „emo je o emocích a ne o tom, jak vypadáte“. To sice může být pravda, ale každá subkultura se vymezuje vůči většinové společnosti a toho lze nejnáze dosáhnout pomocí vizuálních prvků a určité prezentace nového pojetí života. Ať už je tedy jedinec 'emařem' tělem i duší, či jen tělem nebo jen duší, je důležité, jak společnost vnímá subkulturu, do které se tento jedinec řadí. Pak tedy obraz subkultury v médiích ovlivňuje jak subkulturu samotnou, tak to, jak na ni nahlíží ti ostatní. Zde se objevuje největší problém emo subkultury, jelikož ji média prezentují dosti negativně, někdy až jako nebezpečnou pro jedince samotné (Jones, 2008). Podstata nedorozumění se skrývá v emocích, které jsou pro subkulturu esenciální a které jsou prezentovány tak, že členové subkultury uznávají pouze emoce negativní. Většina textů písní emo stylu je smutná, zabývá se negativními pocity a používání černé barvy ještě umocňuje takové vnímání jedinců emo. Členové této subkultury říkají (Kuška, 2011), že hlavní je připustit si, že do jejich života patří nejen pozitivní emoce, jak to prezentuje moderní společnost, ale že negativní emoce patří k životu stejnou měrou. Proto dávají najevo 'smutek' například černým líčením, kdy si namalují pod okem slzu. V celku to tedy neznamená žít depresivní život plný smutku a zklamání, ale o vyvážení pozitivních a negativních emocí. Negativní emoce ale naše společnost skrývá a proto se je emo subkultura snaží zviditelňovat. Tady se tedy ukazuje problém, který má společnost s touto subkulturou. Dochází k medializaci obrázků a příběhů, které vykreslují 'emaře' jako smutné a až nebezpečné jedince, se sklony k sebepoškozování. Tematika sebepoškozování a zmiňování sebevraždy spojovaná se subkulturou emo je sice velice zajímavá a často diskutovaná, ale ve své práci se jí nechci věnovat, jelikož pro můj výzkum ani východiska není důležitá a přesahovala by rámec práce. Naopak velice důležitý pro mou práci je vzhled mužů a chlapců emo subkultury a jejich pojetí emocí. Vizuální rozdíly mezi chlapci a dívkami jsou u jedinců emo stírány, chlapci se stejně jako děvčata malují, dávají si piercingy na stejná místa a dokonce nosí stejné oblečení (někteří například kupují přímo dámské kalhoty).

Jedním z nejvýraznějších projevů feminizace vzhledu chlapců jsou obarvené vlasy a patka sčesaná do obličeje, která bývá považována za charakteristický stylový prvek této subkultury. Vedle těchto vzhledových prvků je výrazným posunem k femininitě u chlapců otevřené projevování emocí, které bývá tradičně spojováno se ženami (Lively, 2008). Přestože bývá i v dnešní době v rodinách kladen důraz odlišování mužských a ženských rolí a jedním z výchovných hesel je známé „kluci nepláčou“, subkultura emo se naopak snaží ukázat, že se negativní emoce a pocity mohou dotknout každého a to i chlapců (Aslaksen, 2006). Když se od poloviny 20. století díky feministickému hnutí tak proměnil pohled na ženy a jejich postavení a vnímání ve společnosti doznalo značného posunu (nepochybně, v tradičním pohledu směrem k maskulinitě), pak je možné, aby nastala změna také u mužů. Takový posun chlapců směrem k větší femininitě je však i v dnešní moderní společnosti relativně problematický, přestože je naše kultura změnám poměrně otevřená. Tato subkultura je jistě velice alternativní a jako jedna z mála nabourává klasické genderové kategorie a klade důraz na typicky femininní charakteristické znaky. To je důvod, proč jsme si tuto subkulturu vybraly ke srovnání se skupinou naprosto diametrálně odlišnou – hip-hopovou, která klade důraz na maskulinitu (viz další kapitola).

HIP-HOP

Počátky hip-hopové subkultury datujeme do 70. let 20. století, místem vzniku jsou chudinské čtvrti jižního Bronxu, Washington Heights a Harlemu ve Spojených státech amerických. I když bývají za zakladatele považováni mladí Američané afrického původu, u zrodu hip-hopu stojí i potomci imigrantů z jiných zemí a kontinentů, velice významný je pak vliv přistěhovalců z Latinské Ameriky. Hip-hop vznikl v době nové éry globalizace, kdy většina velkých firem přesouvala místa výroby do zahraničí, kde využívala levnější pracovní síly, nižších daní a dalších obchodních výhod. S přesunem výroby se však v USA významně snížila zaměstnanost, v průběhu 70. let zaniklo nejméně 32 milionů pracovních míst. O práci přicházeli hlavně zástupci černé populace a dalších minorit USA, protože právě oni se největší měrou podíleli na výrobě v těžkém průmyslu, strojírenství a automobilové výrobě. Mnoho rodin pak žilo na pokraji chudoby a právě touto tematikou (společně s problematikou rasismu) jsou protknyty první hip-hopové texty. Zatímco kritizovali špatnou situaci v USA, lidé řadící se k hip-hopové subkultuře takto sdíleli své starosti a svůj hněv. V zemích mimo USA se hip-hop často adaptuje na místní prostředí a v hip-hopových textech nalézáme odkazy na lokální problémy a nebo situace. Důležité je přenesení hudby do konkrétního prostředí a tvorba textů v mateřském jazyce. Subkultura

si tedy zachovává jistou formu a přetrvávají prvky typické pro hip-hop, avšak ten je dále přetvářen v rámci střetávání s kulturou dané země. Dnes je znatelný posun hip-hopu z undergroundové ⁵ formy do mainstreamové populární hudby. Hip-hop, který dává možnost promluvit ke každému, především minoritám a 'utlačovaným' se dostal do popředí a jeho podoba se definitivně proměnila (Ralph, 2009). Hip-hop se stal komoditou na trhu hudebního průmyslu a jako takový dnes se řídí zákony trhu. Jistou komercializaci a komodifikaci hip-hopu můžeme vidět i slyšet. Pro dnešní mládež je největší inspirací a informací o této subkultuře to, co vidí na MTV a jiných hudebně-televizních kanálech. Někteří lidé tento posun vnímají jako negativní, nicméně původním smyslem hip-hopu bylo: 'být vidět a být slyšet', byla zde snaha změnit situaci k lepšímu a hlavně- 'vydělat si peníze tím, co mě baví' (tedy hudbou, tancem atd.). I nadále existuje undergroundový rap, ve kterém je sdělení autora důležitější než to, kolik lidí si nosič s tímto poselstvím koupí, ale pro mou práci je důležitá prezentace této subkultury, jak se jeví navenek a jak je vnímána nejen většinou společnosti, ale i mladými lidmi, kteří chtějí k této subkultuře patřit.

Pět pilířů hip-hopové subkultury jsou rap a DJing, beatbox, graffiti a breakdance. DJing je pouštění již vytvořených a nahraných písní publiku. DJ má k dispozici buď mixážní pult, na němž může přehrávat vinylové desky nebo CD, nebo může v dnešní době hrát hudbu i z počítače. Hudbu na pódiu nebo za pultem/počítačem přímo nevytváří, ale s nahrávkami a deskami může různě manipulovat. Může je pozastavovat, zpomalovat nebo přehrávat rychleji či hrát dvě písně najednou, takže se překrývají a zní úplně jinak. Smysl DJingu spočívá právě v tom, že je na DJovi, jak bude píseň znít, jak se bude tančit a hlavně je to on, kdo hýbá davem (Basu, Lemelle, 2006). Rap je rytmické mluvení nebo rýmování, které rapper recituje buď na hudební pozadí nebo i bez něj, podklad pak může např. tvořit beatbox. Důležitá je i hra se slovy, nejen rýmování. Někteří lidé srovnávají rap s poezií, protože text nemusí mít jen významový smysl, ale musí i dobře znít a může používat uměleckých prostředků (rým, přirovnání, metafora) (Oravcová, 2010). Je třeba dosáhnou i zvukomalebnosti slov a veršů a předpokládá se, že interpret bude pohotový, bude schopný improvizovat a bude mít dobrou slovní zásobu. Beatbox je vytváření zvuků připomínajících bubny nebo i jiné hudební nástroje, avšak pouze za použití vlastních úst, případně rukou. V prvních letech hip-hopu měly zásadní význam graffiti, tedy sprejování na domy, zdi nebo i vozy metra. V době, kdy mladí lidé propadali beznaději, protože

---

⁵ Underground je pojem používaný pro označení jevu či kulturního směru, který se nenachází ve středu všeobecného dění, nachází se mimo hlavní proud většinové společnosti

nebyla práce a chudinské čtvrti, ve kterých žili byly šedé a zanedbané, znamenala plechovka spreje v ruce nejen možnost se vyjádřit a zanechat na určitém místě svou značku nebo podpis, ale byl to i způsob, jak zdobit – přestože starší generace a hlavně policie neprokazovaly tomuto 'umění' příliš velkou náklonnost nebo 'uznání'. (Basu, Lemelle, 2006) Další velmi důležitou složkou hip-hopové kultury je breakdance, což je tanec vyznačující se mnoha akrobatickými prvky, je to taneční styl zvaný streetdance (pouliční tanec) (LaBoskey, 2001). Tanec je bezkontaktní, avšak původně obsahoval množství agresivních gest (ty se později vytratily a do popředí se dostaly prvky více taneční) a to proto, že nedílnou součástí provozování breakdance jsou právě souboje – battly. V souboji můžeme vidět jak jednotlivce, tak celé skupiny. Většinou probíhá souboj v několika kolech, kdy jedinec předvádí před zraky protivníka a ostatních taneční prvky a snaží se zaujmout svou originalitou, svým vlastním stylem, nechybí ani provokativní gesta směrem k soupeři. Původně se vyskytoval breakdance na ulici a v klubech, kdy mohl být takový taneční 'souboj' bez použití násilí řešením střetů gangů, většinou však šlo o prestiž tanečníka nebo skupiny, do které se řadil. Vítěze určí dav, tedy pokud se nejedná o nějakou komerční soutěž, kde je i porota rozdávající body apod. (příkladem takové soutěže může být i americká televizní soutěž America's Best Dance Crew). Pro mou práci je tato součást hip-hopové kultury velice důležitá, protože se domnívám, že právě 'souboje' a agresivita jsou výrazným znakem maskulinity, která se projevuje u této subkultury. Takové souboje byly zprvu mužskou záležitostí, posléze se do soubojů přidaly i dívky. Jejich taneční styl je však odlišný. Mužský styl tance stále obsahuje gesta naznačující jejich agresivitu a snahu překonat nebo zastrašit soupeře. Tyto pohyby a styl oblékání, který k patří jak k breakdance, tak k celé subkultuře jsou velice maskulinní (například typické kalhoty s rozkrokem u kolen nepochybně přitahují pozornost právě k těmto mužským partiím). Takový battle/souboj ale nemusí probíhat jen stylem tance, existují také freestyleové rapové battly, kdy rapper nebo rapperka rapuje a nemá připravený text, pouze improvizuje. Není výjimkou, že se vzájemně uráží a dávají na odiv své kvality. A to ať už jde o zdůrazňování schopností v rapu nebo v životě, dávání na odiv své bohatství a nebo i sexuální schopnosti. V rámci hip-hopu je často diskutovaným tématem vztah mužů a žen v této subkultuře. Pro afro-americkou komunitu je charakteristický tradiční pohled na rodinu a udržování rozšířených rodinných vztahů. Přestože je poměrně častý výskyt matek samoživitelek, vztah k rodičům a prarodičům bývá velice silný a časté soužití vzdálenějších příbuzných není výjimkou, dá se říci, že je téměř významnější než manželské soužití (Giddens, 2000). Je samozřejmostí, že hip-hopová tvorba je velice

rozmanitá a vyskytují se i texty o lásce apod. ale v klasickém hip-hopu, tak jak si ho většina lidí představí, jsou předmětem textové tvorby peníze a ženy. O ženách se navíc mluví jako o 'bitches', tedy děvkách. Z tohoto důvodu se vedou časté diskuze mezi feministkami, proč se takto změnil pohled na ženy, když jsou matky a babičky většinou chovány v úctě (Morgan, 1995). Kritizovaným předmětem uvnitř hip-hopové subkultury je také zobrazování mladých, spoře oděných dívek ve videoklipech k hip-hopovým písním. Tady je muž/rapper ústřední postavou videa a dívky jsou považovány spíše za jeho hezký doplněk (Katz, Tech, 2007). Přestože feministické teorie nejsou předmětem této práce, lze toto 'zacházení' se ženami (alespoň v textech či videích), jako s majetkem či s něčím, co si může rapper přivlastnit a co může 'sbírat', vyprávět o dalším maskulinním znaku této subkultury.

Tyto výrazy srovnávání a snaha urovnat hierarchii mezi sebou je typická pro maskulinní chování a domníváme se, že právě tato subkultura je vhodná pro srovnání s emo subkulturou.

II. Empirická část

Cíle a hypotézy

Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, chtěli bychom zjistit, zda je hodnocení atraktivity mužského hlasu ženami ovlivněno tím, zda se hodnotitelky řadí do určité subkultury. Výzkumným problémem bylo zjistit, zda je hluboký mužský hlas považován za atraktivní napříč subkulturami, které kladou odlišný důraz na maskulinitu a feminitu. Pokud je nám známo, nebyl takový výzkum zatím proveden, rozhodně ne s námi vybranými subkulturami.

Na základě předchozích výzkumů uvedených v Teoretické části práce jsme si stanovili následující alternativní hypotézy:

1. Hluboké mužské hlasy budou považovány za atraktivnější než vysoké bez ohledu na subkultury.
- vycházíme z toho, že hluboký hlas je kvalita, která je stabilně považována ženami za atraktivní
2. Hluboké hlasy budou považovány za atraktivnější v subkultuře, která dává větší důraz na mužskou maskulinitu, tj. v hip-hopové subkultuře, ve srovnání se subkulturou, jež klade důraz spíše na femininní znaky u mužů, tj. emo.
- lze předpokládat, že subkultura má vliv na vnímání atraktivity mužských znaků, včetně hlasů

Abychom však zjistili, zda jsou muži v dotyčných subkulturách skutečně lidmi i samotnými příslušníky vnímání jako maskulinní či femininní, provedli jsme doplňující výzkum za použití standardizovaného osobnostního testu (viz níže) a stanovili jsme si následující hypotézu:

- V testu maskulinních a femininních osobnostních vlastností budou muži příslušející k subkultuře hip-hop považováni ženami za maskulinnější než muži hlásící se k subkultuře emo

Použité metody

Dotazník pro srovnání maskulinity a feminity zkoumaných subkultur

Ohledně hodnocení maskulinity a femininity zkoumaných subkultur byl proveden dotazníkový výzkum, který proběhl s využitím online dotazníku od společnosti Google. Cílem bylo zjistit, zda je vůbec náš předpoklad o femininních a maskulinních rozdílech vybraných subkultur pravdivý, tedy zda se muži ze subkultur emo a hip-hop liší v přisuzovaných maskulinních a femininních osobnostních charakteristikách. Dále jsme chtěli zjistit, zda příslušnost posuzovatelek k dané subkultuře (či hodnotitelek bez příslušnosti k žádné ze zkoumaných subkultur) má vliv na hodnocení maskulinních a femininních charakteristik mužů. Dotazník obsahoval základní demografické otázky a dále dotaz na sympatizování se zkoumanými subkulturami. Hlavní částí pak pro naše výsledky byl standardizovaný test zjišťující maskulinitu a femininitu osobnostních charakteristik PAQ (Personality Attributes Questionnaire - Spence, 1975). Standardizovaný test byl původně vytvořen k měření vlastností, jaké společnost od mužů a žen očekává, tedy k měření stereotypních maskulinních a femininních vlastností. V dalších výzkumech se pak test většinou používal na zjišťování vlastní maskulinity a femininity respondenta s otázkami na sebehodnocení takových charakteristik jedince, který dotazník vyplňuje. My jsme dotazník pro naše účely použili tak, že se ptáme na osobnostní charakteristiky typického mužského příslušníka dané subkultury (viz příloha). PAQ obsahuje 24 položek a po naší úpravě, kdy jsme se nejdříve ptali na charakteristiky typického příslušníka emo subkultury a posléze na charakteristiky člena subkultury hip-hop, vznikl dotazník s celkem 48 otázkami. Každá z respondentek odpovídala na sérii hodnocení týkajících se typického mužského příslušníka zkoumaných subkultur a na pěti-bodé škále hodnotí jeho vlastnosti (zajímali jsme se tedy o to, jak ženy vnímají muže dané subkultury, ne o vnímání mužů sebe samých). Na jedné straně škály je vlastnost hodnocena jako maskulinní a na druhé straně jako femininní, přičemž otázka zní pro všechny škály stejně - ve zkratce: Jaký je typický mužský příslušník subkultury X? – pro příklad můžeme uvést škálu:

Není vůbec agresivní - 1 2 3 4 5 - Je velmi agresivní.

Tento dotazník byl předložen jak hodnotitelkám v experimentu hodnocení hlasových nahrávek, tak byl použit ve výzkumu na zjištění skutečnosti, zda lidé bez příslušnosti k těmto subkulturám také považují subkulturu emo za femininnější a hip-hop za maskulinnější. Pro tento účel byli osloveni mladší studenti fakulty humanitních studií.

Hodnocení mužských hlasových nahrávek

Výzkum samotného hodnocení atraktivity hlasů proběhl formou poslechu nahrávek mužských hlasů ženskými hodnotitelkami z obou zkoumaných subkultur. Hodnotitelky slyšely celkem 60 nahrávek a ohodnotily jejich atraktivitu v programu Rater⁶ (viz níže). Dále vyplnily krátký standardizovaný dotazník. V dotazníku jsme se ptaly na základní demografické údaje, otázky na příslušnost k subkultuře a sympatizování s ní a také na faktory, které mohou ovlivnit hodnocení atraktivity, tzn. datum poslední menstruace pro určení fáze menstruačního cyklu a zda hodnotitelka bere hormonální antikoncepci. Součástí tohoto dotazníku byl již výše zmíněný PAQ.

Pro výzkum hodnocení atraktivity mužského hlasu jsme měli k dispozici 20 nahrávek mužských hlasů, jež byly posbírány v rámci jiného výzkumu (Valentova, J. & Havlicek, J., (*under review*)). Muži čtou standardizovaný text, který je běžně používán na hlasové analýzy. Tyto nahrávky byly pořízeny pro výzkum zabývající se zkoumáním homosexuality. Pro tento výzkum byly získány nahrávky jak homosexuálních, tak heterosexuálních mužů. Já jsem ve výzkumu atraktivity mužského hlasu pro dívky z různých subkultur použila soubor hlasů od heterosexuálních mužů, protože výzkum sexuální orientace nebyl předmětem této práce a chtěli jsme omezit případný vliv dalších proměnných. Nahrávky hlasu byly pořízeny profesionálním digitálním diktafonem značky Olympus WS 310M, který byl propojen s dynamickým mikrofonom značky Sennheiser E845-S, který je vhodný pro vysoce kvalitní snímání mluveného slova. Účastník výzkumu byl vyzván, aby se nejdříve obeznámil se standardizovaným textem (který je uveden níže) a poté jej přečetl nahlas do mikrofону. Obsahem čtené pasáže byl emocionálně nezabarvený text týkající se duhy, který je standardně užíván k výzkumům hlasu a fonetiky (Jacobs a kol., 2006). Jeho přečtení trvá přibližně 1,5 až 2 minuty.

Z těchto nahrávek jsem v programu Audacity vybrala úsek textu trvající cca 10 sekund. Tento vybraný úsek se vyskytuje přibližně uprostřed čteného textu, kdy je projev čtenáře nejpřirozenější, protože se uvolní, nedělá ve čtení tolik chyb a zároveň ještě nepocituje únavu či nudu, která se může dostavit ke konci čtení textu. Deset vteřin trvající nahrávka se v předchozích výzkumech ukázala jako dostačující pro hodnocení atraktivity a delší nahrávky by také byly časově náročnější, čímž by se mohla snížit jak ochota hodnotitelek se výzkumu účastnit, tak pozornost během samotného hodnocení.

Čtený text s vyznačenou částí použitou při mém výzkumu:

Když sluneční světlo dopadne na dešťové kapky ve vzduchu, chovají se

⁶ <http://www.facelab.org/debruine/Programs/rater>

jako hranol a vytvoří duhu. Duha je vytvořena rozčleněním bílého světla do mnoha nádherných barev. Ty se tvarují jako dlouhý kruhový oblouk, jehož dráha se rýsuje vysoko nahoře a dva konce zapadají za obzor. Podle legend se na jednom jejím konci nachází hrnec plný zlata. Lidé ho hledají, ale nikdo jej nikdy nenalezne. Když někdo touží po něčem, co leží mimo jeho možnosti, přátelé mu říkají, že hledá poklad na konci duhy. V různých dobách vysvětlovali lidé duhu různými způsoby. Někteří ji chápali jako zázrak bez fyzikálního vysvětlení. Židé duhu chápali jako úmluvu, že již nenastane žádná světová potopa. Řekové v duze viděli znamení od bohů, jež předpovídalo válku nebo bouři. Seveřané považovali duhu za most, po němž bohové odešli ze země na oblohu. Jiné se tento jev snažili vysvětlit fyzikálně. Aristoteles si myslel, že duhu způsobuje odraz slunečních paprsků od deště. Fyzikové od té doby přišli na to, že duha nevzniká odrazem, ale lámáním světla od dešťových kapek. Rozdíly v duhách závisí zejména na velikosti kapek a šíře barevného spektra se zvětšuje s velikostí kapek. Pozorovaná duha je prý ve skutečnosti klamem složeným z mnoha oblouků. Pokud se červená barva druhého oblouku smísí se zelenou barvou oblouku prvního, vznikne duha s nezvykle širokým spektrem žluté barvy, protože smísením červeného a zeleného světla vzniká žlutá barva. Jde o velmi typický druh duhy, kdy je vidět zejména červená a žlutá barva a jen málo nebo žádná zelená nebo modrá.

Digitální úpravy hlasových nahrávek

Tyto zkrácené nahrávky jsem posléze upravila v programu Cool Edit Pro 2.1 a změnila jsem základní frekvenci hlasu vždy o jeden semitón dolů a jeden nahoru. Tuto úpravu jsme se rozhodli provést kvůli eliminaci efektů způsobených přednesem, intonací či jiných jevů, jež se mohou mít vliv na hodnocení atraktivity hlasu. Tak tedy vždy vznikly dvě nové nahrávky, jedna lišící se od originálu o jeden semitón dolů a druhá o jeden semitón nahoru (D. R. Feinberg a kol, 2005). Úpravu jsem provedla tak, že jsem si do programu Cool Edit 2.1 nahrála hlasovou nahrávku a po označení jsem si otevřela v horní nabídce Effect, dále Time/Pitch a poté Pitch bender. Otevře se okno, kde se dá posouvat základní frekvence označeného hlasu. Tady jsem pro naše účely posunula původní zvuk o jeden semitón (v nabídce s označením semitone jsem vybrala číslo jedna) dolů nebo nahoru

(up/down). Program sám nastaví průběh zvuku tak, aby začal na původní frekvenci a během prvních dvou vteřin se dostal na nově určenou, přičemž na konci se během posledních dvou vteřin opět vrátí do původní polohy. To je třeba změnit tak, že se linie zvuku pomocí kurzoru posune do rovné polohy, tedy že se začátek a konec vyrovná na stejnou úroveň jako je zvuk uprostřed. Výsledkem bylo tedy 60 nahrávek, 20 původních, tedy neupravených a 20 vyšších a 20 hlubších hlasů. Také bylo třeba upravit hlasitost jednotlivých nahrávek, která se lišila a mohla by tak ovlivnit vnímání hlasových nahrávek. Srovnání hlasitosti jednotlivých nahrávek jsem opět provedla v programu Cool Edit Pro 2.1 a to pomocí funkce Group Waveform Normalize.

Hodnocení nahrávek

Nahrávky byly hodnoceny pomocí programu Rater ohledně atraktivity na 7 bodé škále od 1=velmi neatraktivní do 7=velmi atraktivní. Hodnocení v programu probíhá tak, že se po spuštění programu otevře okno a v něm je možnost pustit si vždy jednu nahrávku. Poté, co si hodnotitelka poslechne hlasovou nahrávku, vepíše do speciálního pole v horní části obrazovky své hodnocení, tedy číslo od jedné do sedmi. Upozornění ohledně škály, tedy že číslo 7 znamená nejlepší hodnocení a 1 znamená nejhorší, je stále viditelné na obrazovce. V dolní části obrazovky je vidět, kolik hodnocení respondent již vytvořil a kolik mu jich k ohodnocení ještě zbývá. V programu byly nahrávky randomizované, takže hodnotitelky neslyšely nahrávky pozměněné vedle původních. Hodnotitelky byly poučeny o fungování programu, a bylo jim řečeno, aby se soustředily pouze na atraktivitu daného hlasu, tedy aby se snažily nehodnotit například rychlost, intonaci a artikulaci s jakou mluvčí přednáší text či jiné faktory, které se při verbální komunikaci vyskytují. Zároveň hodnotitelky nevěděly, že se jedná pouze o dvacet hlasů, které byly upraveny (a že tedy 40 hlasů je vlastně vytvořených v počítači) a domnívaly se tedy, že se jedná o 60 různých mluvčích.

Hodnotitelky

V rámci výzkumu subkultur jsme se pro nábor probandů rozhodli použít metodu snowball a následné kontaktování internetových spolků zkoumaných subkultur. Nejdříve jsme chtěli proniknout do subkultur, zejména pomocí sociální sítě a internetu a pak kontaktovat známé, o kterých jsme se domnívali, že by se mohli chtít účastnit výzkumu, nebo alespoň doporučit někoho jiného. V rámci hip-hopové subkultury jsem využila kontaktů na taneční skupinu věnující se hip-hopovým tanečním stylům jako streetdance,

breakdance a podobně. Několikrát jsem navštívila jejich hodiny tréninku. Další zástupkyně hip-hopové subkultury jsem kontaktovala přes další známé. S kontaktováním dívek hlásících se k subkultuře emo jsem měla větší problém, neboť jejich odezva na internetu nebyla taková, jakou jsem očekávala. Na různá internetová fóra a sociální sítě, která byla zaměřena na emo subkulturu jsem umístila výzvu a žádost o pomoc při výzkumu. Na tuto výzvu se však ozvala jen jedna dívka, se kterou jsem se sešla a která mi poskytla hodnocení nahrávek. Dále mě odkázala na své dvě kamarádky a doporučila mi navštívit v odpoledních hodinách oblast Petřínské rozhledny, kde se mladé emo dívky a emo chlapci scházejí. Dle její rady jsem se vydala na Petřín a opravdu jsem zde respondentky pro svůj výzkum našla, spolu s jejich několika kontakty na kamarádky jsem získala potřebný počet hodnocení.

Výběr vzorku a prostředí výzkumu

Pro výzkum jsme získali 15 žen-hodnotitelek z každé subkultury (emo a hip-hop, tj. 30 dohromady ve věku 14-28 let. Průměrný věk hodnotitelek emo byl 16 let ($SD=3,5$ let, min. 14, max 28 let) a průměrný věk hodnotitelek hip-hop byl 17,5 let ($SD=3,5$ let, min. 14, max. 24 let). Tyto dvě skupiny se mezi sebou věkově signifikantně nelišily ($F_{(1,27)}=1,335$, $p=,258$). Věk hodnotitelek je poměrně nízký, protože věková kategorie dívek hlásících se k subkultuře emo je přibližně mezi 13 až 16 lety. Starší ročníky jsou spíše výjimkou a tak jsme se zaměřili i na mladší dávkly hlásící se k hip-hopové subkultuře, aby nedošlo ke zkreslení výsledků různým věkem hodnotitelek z těchto subkultur. V tomto výzkumu jsme tak mohly učinit, neboť šlo o anonymní hodnocení a nebyly pokládány citlivé otázky, takže nebyl třeba informovaný souhlas ani od hodnotitelek ani od rodičů. Výzkum jsme omezili na Prahu, kvůli větší dostupnosti obou těchto subkultur, které se vyskytují většinou ve velkých městech. Počet patnácti hodnotitelek z každé subkultury by již měl mít vypovídající hodnotu a zároveň by neměl být výzkum příliš časově náročný. Reliabilitu dat hodnocení jsme ověřili pomocí Cronbachova alfa⁷ zvláště pro hodnocení žen z obou subkultur. Cronbachovo alfa pro hodnocení atraktivity hlasů ženami z hip-hopové subkultury bylo ,95 a ženami z emo subkultury ,96. Reliabilita těchto hodnocení je tedy velmi vysoká.

---

⁷ Cronbachova alfa je koeficientem pro reliabilitu výzkumu na základě zjištění jeho vnitřní konzistence. Nabývá hodnot v rozmezí 0 až 1, kde hodnota 0,7 a výše znamená dostatečně vysokou reliabilitu

Analytické postupy

Kvantitativní data byla pročištěna a připravena k analýze v programu Excel a analýzu jsme provedli v programu SPSS 16.0.

A) Analýza dotazníkových dat

PAQ má celkem 24 položek výsledkem jsou tři skóry - skór na sobě nezávislých maskulinních (M) a femininních (F) vlastností a skór vylučujících se maskulinních-femininních (MF) vlastností. (Dotazník s vyznačenými maskulinními, femininními a maskulinně-femininními vlastnostmi je v příloze.) Výsledky jednotlivých položek se zprůměrují, aby byl získán celkový skór ze všech vlastností pro každého respondenta. V SPSS byly jednotlivé skóry maskulinity (M), femininity (F) a maskulinity-femininity (MF) analyzovány pomocí Generalized linear models, kde faktorem byl skór M, F nebo MF a závislou proměnnou byla subkultura, k níž se hlásily hodnotitelky (emo, hip-hip a bez příslušnosti).

b) Analýza hlasových nahrávek

Hlasové nahrávky byly analyzovány ohledně základní frekvence F0. Analýza proběhla s použitím programu Praat⁸, kde byla výsledkem průměrná výška/hloubka hlasu v KHz z hodnoceného úseku nahrávky

c) Analýza dat hodnocení

Pro každou hodnocenou nahrávku byla zprůměrována jednotlivá hodnocení a tyto průměrné skóry hodnocené atraktivity byly analyzovány pomocí Generalized linear models, kde faktorem byla hodnocená atraktivita a závislými proměnnými byla skupina hodnotitelek (emo a hip-hop) a základní frekvence hlasu (zvýšená, snížená a neupravená). Následně byla použita Pearsonova korelační analýza⁹ pro zjištění korelací hodnocené atraktivity se základní frekvencí původních, nezměněných hlasů. Analýza proběhla rozděleně pro každou subkulturu.

Chybějící data

Pro hodnocení hlasových nahrávek se sice podařilo získat dostatečné množství hodnotitelek, avšak výzva k vyplnění dotazníku byla posílána později pomocí e-mailu z důvodu nedostupnosti internetu na určitých místech (o e-mailovou adresu byly

---

⁸ <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>

⁹ Pearsonova korelace – zjišťování souvislosti dvou nebo více lineárních proměnných

hodnotitelky požádány bezprostředně po ohodnocení nahrávek). Z tohoto důvodu nám bohužel chybí jedno dotazníkové hodnocení, protože i přes dvě urgence prostřednictvím internetové pošty nám jedna hodnotitelka ze subkultury hip-hop dotazník nevyplnila. Její hodnocení v rámci analýzy hlasových nahrávek jsme použili, aby zde byl zachován stejný počet hodnotitelek a v analýze výsledků dotazníku jsme tedy použili 14 hodnocení od 'hip-hoperek' a 15 od příslušnic emo subkultury.

Dále jsme pro výzkum srovnání maskulinity a feminity zkoumaných subkultur rozeslali dotazníky několika studentům Fakulty humanitních studií a požádali je o jeho vyplnění, avšak v rámci zachování genderové homogenity jsme použili pouze hodnocení od žen.

Etické otázky výzkumu

Etické otázky společenskovedního výzkumu vyplývají z daného kulturního kontextu jednotlivých zemí. Pro každou zemi je základem platná legislativa a etické kodexy, v České republice je v tomto ohledu primární Ústava ČR obsahující Listinu základních práv a svobod platnou pro všechny občany ČR. Je nutné dodržovat povinnosti dané zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Nám hodnotitelky neposkytovaly žádné osobní údaje, na jejichž základě by mohly být dohledatelné, nebylo proto potřeba mít informovaný souhlas. Hodnotitelky byly ujištěny o anonymitě poskytnutých dat a hodnocení, dále že hodnocení budou skladována pod čísly a nikoliv pod jmény (žádná jména jsme během výzkumu neobdrželi). Účast hodnotitelek byla dobrovolná a mohly z výzkumu kdykoliv odstoupit. Většina dat byla analyzována kvantitativně, takže se v publikacích (včetně bakalářské práce) nevyskytnou žádné jednotlivé osobní údaje či hodnocení jednotlivců. Kvalitativní data ohledně popisu jednotlivých subkultur opět neposkytují žádné informace o respondentech.

Výsledky

Dotazníkové výsledky:

a) ANOVA – věkové rozdíly respondentek

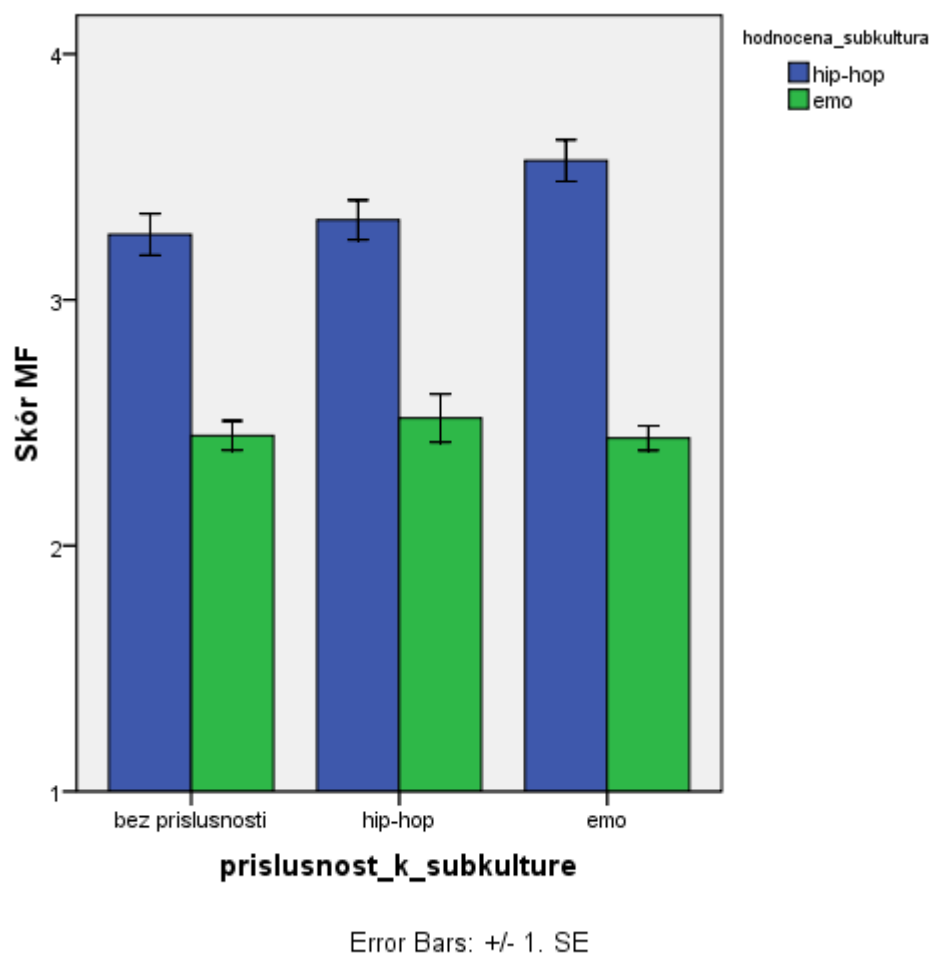
- odlišnost ve věku – respondenti bez příslušnosti k subkulturám byli výrazně starší než příslušníci subkultur emo i hip-hop ($F_{2,56} = 16,006$, $p < ,001$).

Descriptives								
věk								
	N	Průměrný věk	Standardní odchylka	Std. chyba průměru	95% konfidenční interval		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
Bez příslušnosti	30	21,3667	2,96512	,54135	20,2595	22,4739	19,00	36,00
hip-hop	14	17,5000	3,50275	,93615	15,4776	19,5224	14,00	24,00
emo	15	16,0000	3,48466	,89974	14,0703	17,9297	14,00	28,00
Total	59	19,0847	3,97964	,51810	18,0476	20,1218	14,00	36,00

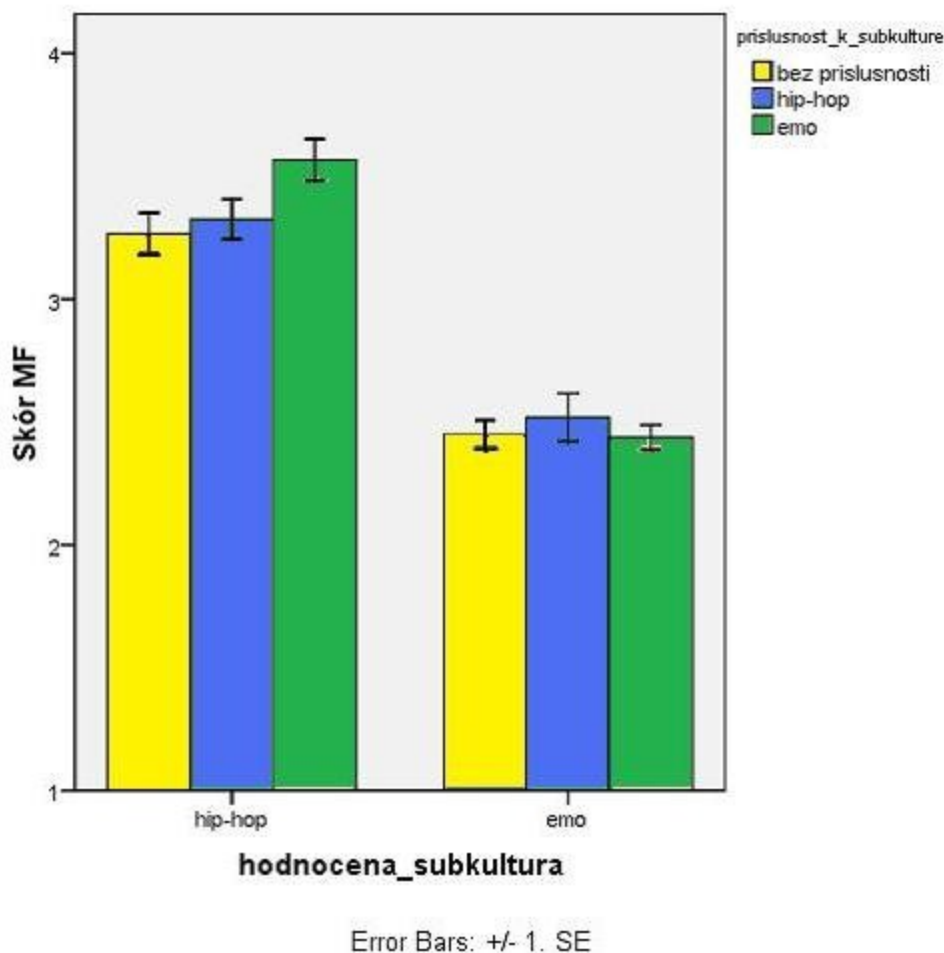
b) Výsledky dotazníků PAQ

Analýza výsledků dotazníku proběhla jednotlivě pro dané skupiny respondentů. Tak jsme získali data od respondentů emo, hip-hop (nábor probandů viz výše) a dále pro respondenty, kteří se neřadí ani k jedné ze zkoumaných subkultur. Dále se z dotazníků zprůměrováním vždy osmi odpovědí vytvoří jednotný skór femininních vlastností, maskulinních vlastností a maskulinních-femininních vlastností pro každou subkulturu.

Analýza skóru MF ukázala signifikantní vliv hodnocené subkultury (Wald Chi-Square = 21, 248, $p < ,001$) a žádný efekt příslušnosti k subkultuře ani interakce hodnocené subkultury a příslušnosti k subkultuře ($p > 0,5$). Post-hoc testy ukázaly, že průměrný skór příslušníků emo (2,47) byl výrazně nižší než průměrný skór příslušníků hip-hop (3,39), $p < ,001$. Všichni respondenti bez ohledu na příslušnost k subkulturám tedy v tomto skóru připisují maskulinnější vlastnosti mužům ze subkultury hip-hop než mužům ze subkultury emo (viz Graf 1 a 2).

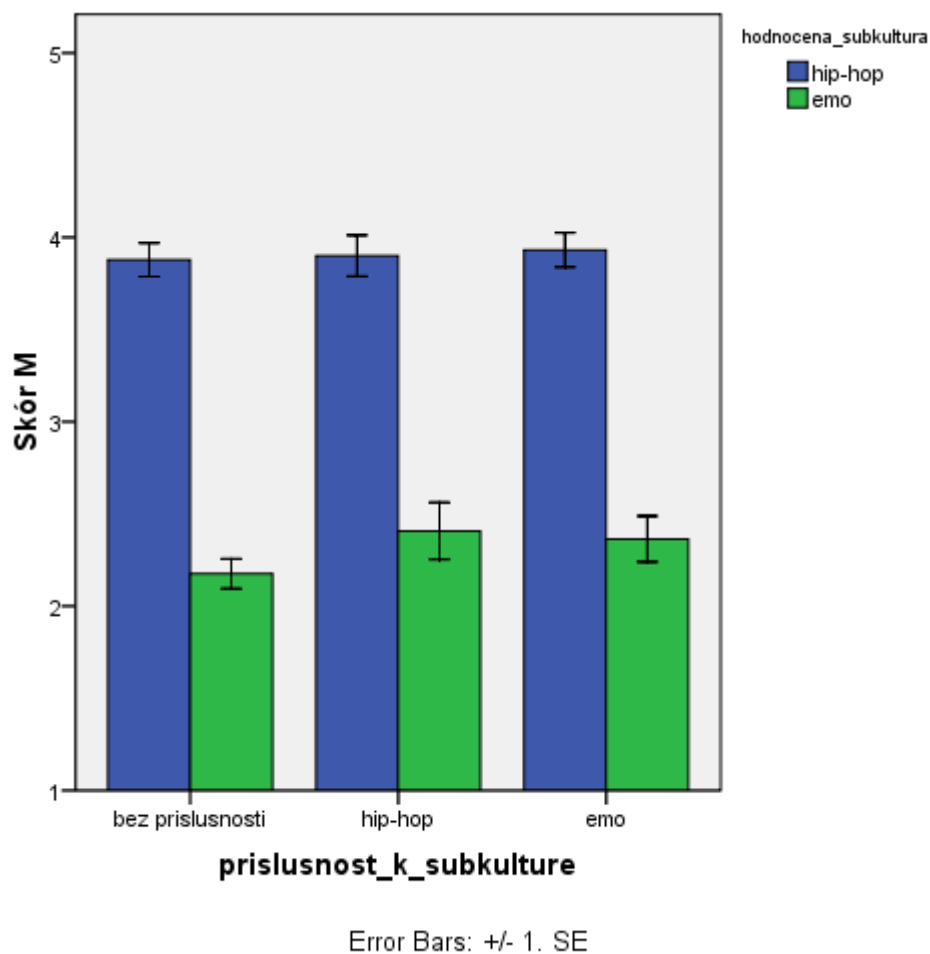

Graf 1. Na svislé ose grafu je skór přisouzené maskulinity-femininity (MF) podle testu PAQ (vyšší stupeň odpovídá vyššímu hodnocení maskulinity) hodnoceným mužským příslušníkům subkultur. Modré sloupce představují hodnocené příslušníky hip-hopové subkultury a zelené sloupce příslušníky emo subkultury. Hodnotitelky jsou rozděleny podle toho, zda se identifikovaly jako příslušnice jedné z těchto subkultur nebo žádné z nich (tj. bez příslušnosti). Muži přináležející k hip-hopové subkultuře byli všemi skupinami hodnotitelek hodnoceni jako signifikantně maskulinnější než muži přináležející k subkultuře emo ($p < ,001$).

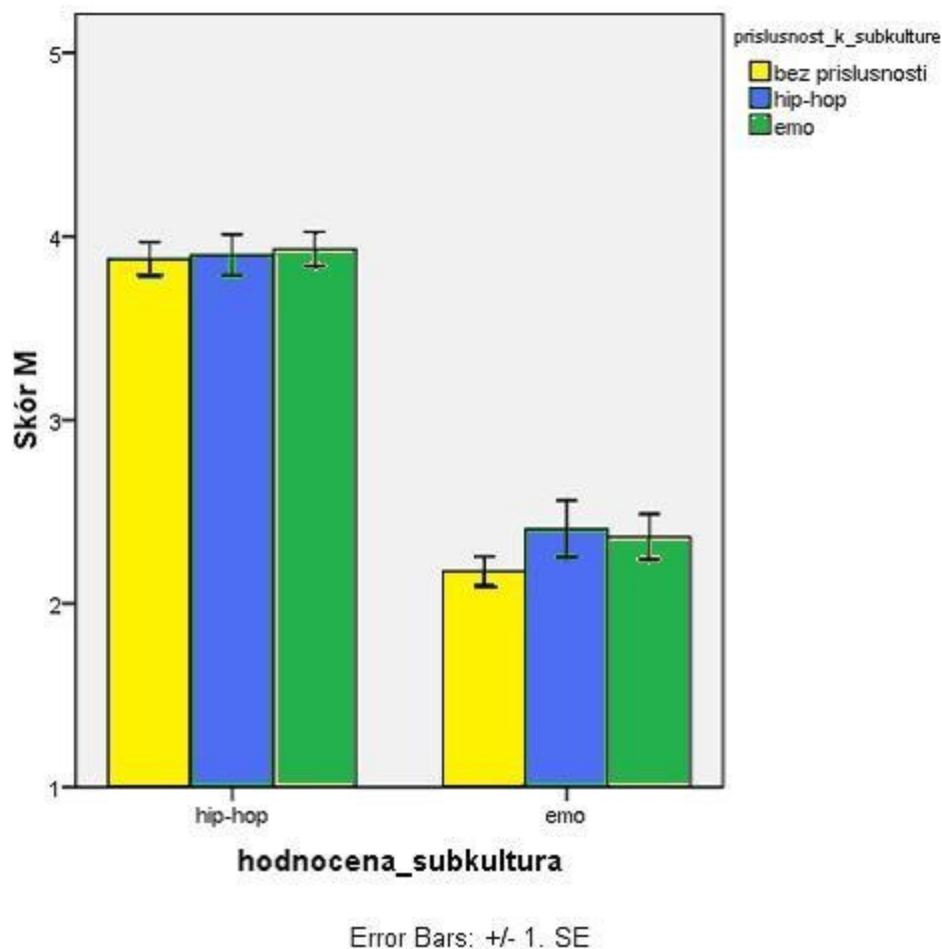

Graf 2. Na svislé ose grafu je stupeň celkového skóru dotazníku PAQ (vyšší stupeň odpovídá vyššímu hodnocení maskulinity) přisouzeného hodnoceným mužským příslušníkům subkultur. Sloupce vlevo představují hodnocené mužské příslušníky subkultury hip-hop a levé sloupce příslušníky emo. Žluté sloupce představují hodnotitelky bez příslušnosti ke zkoumaným subkulturám, modré sloupce hodnotitelky přináležející do hip-hopové subkultury, zelené sloupce příslušnice emo subkultury. Hodnotitelky jsou rozděleny podle toho, zda se identifikovaly jako příslušnice jedné z těchto subkultur nebo žádné z nich (tj. bez příslušnosti). Muži přináležející k hip-hopové subkultuře byli všemi skupinami hodnotitelek hodnoceni jako signifikantně maskulinnější než muži přináležející k subkultuře emo (všechna $p < ,001$).

Analýza skóru M ukázala opět signifikantní vliv hodnocené subkultury (Wald Chi-Square = 63,603, $p < ,001$) a žádný efekt příslušnosti k subkultuře. Post-hoc testy neukázaly žádnou interakci hodnocené subkultury a příslušnosti k subkultuře hodnotitelek. Průměrný skór příslušníků emo (2,32) byl výrazně nižší než průměrný skór hip-hop (3,90), $p < ,001$. Všichni respondenti bez ohledu na příslušnost k subkulturám tedy v tomto skóru připisují maskulinnější vlastnosti mužům ze subkultury hip-hop než mužům ze subkultury emo (viz Graf 3 a 4).

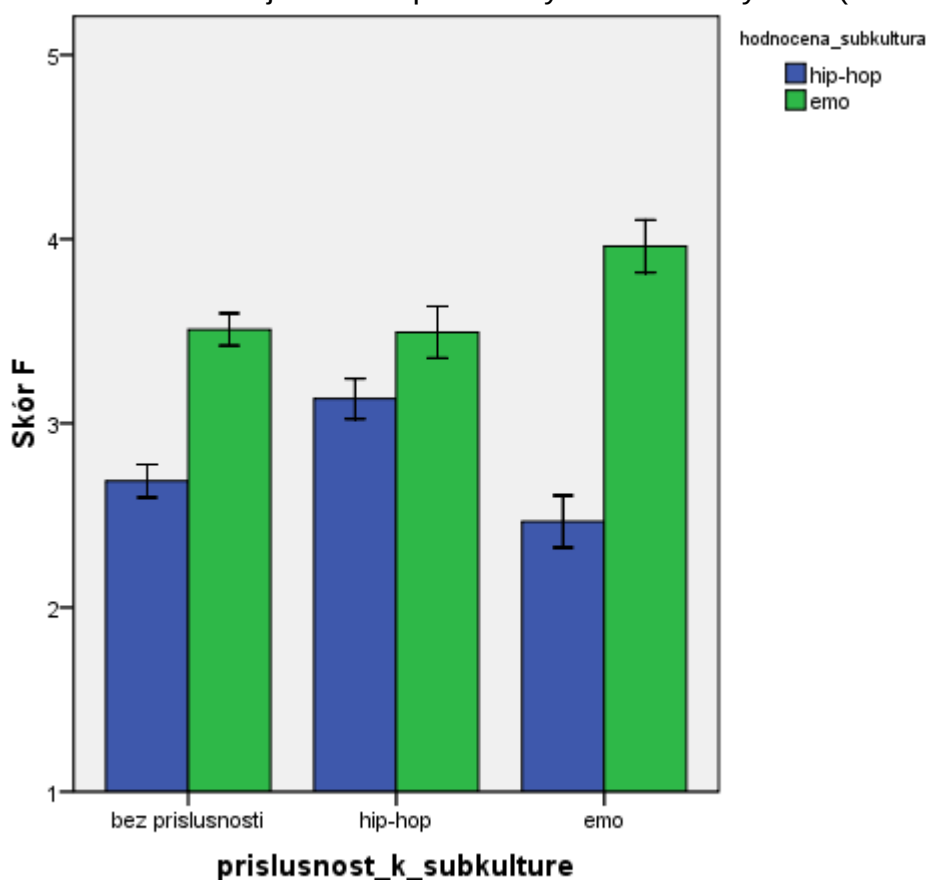

Graf 3. Na svislé ose grafu je stupeň přisouzené maskulinity (vyšší stupeň odpovídá vyššímu hodnocení maskulinity) Modré sloupce představují hodnocené příslušníky hip-hopové subkultury a zelené sloupce příslušníky emo subkultury. Hodnotitelky jsou rozděleny podle toho, zda se identifikovaly jako příslušnice jedné z těchto subkultur nebo žádné z nich (tj. bez příslušnosti). Muži přináležející k hip-hopové subkultuře byli všemi skupinami hodnotitelek hodnoceni jako signifikantně maskulinnější než muži přináležející k subkultuře emo ($p < ,001$).

Graf 4. Na svislé ose grafu je stupeň celkového skóru dotazníku PAQ (vyšší stupeň odpovídá vyššímu hodnocení maskulinity) přisouzeného hodnoceným mužským příslušníkům subkultur. Sloupce vlevo představují hodnocené mužské příslušníky subkultury hip-hop a levé sloupce příslušníky emo. Žluté sloupce představují hodnotitelky bez příslušnosti ke zkoumaným subkulturám, modré sloupce hodnotitelky přináležející do hip-hopové subkultury, zelené sloupce příslušnice emo subkultury. Hodnotitelky jsou rozděleny podle toho, zda se identifikovaly jako příslušnice jedné z těchto subkultur nebo žádné z nich (tj. bez příslušnosti). Muži přináležející k hip-hopové subkultuře byli všemi skupinami hodnotitelek hodnoceni jako významně maskulinnější než muži přináležející k subkultuře emo (všechna $p < ,001$)

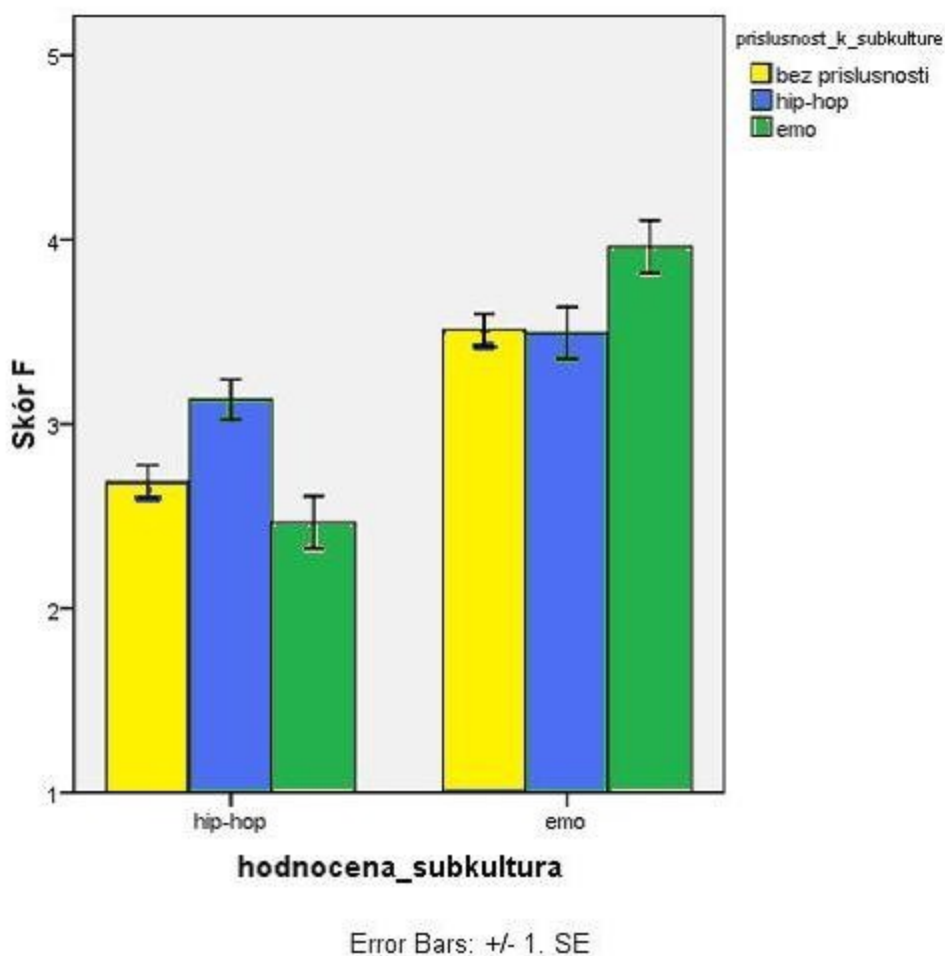
Analýza skóru F ukázala opět signifikantní vliv hodnocené subkultury (Wald Chi-Square = 20,108, $p < ,001$) a žádný efekt příslušnosti k subkultuře. Průměrný skór příslušníků emo (3,65) byl výrazně vyšší než průměrný skór hip-hop (2,76). Post-hoc testy však neukázaly signifikantní rozdíl v tomto skóru v hodnocení mezi muži ze subkultury hip-hop a emo u hodnotitelek příslušejících k subkultuře hip-hop ($p = ,349$). Naopak se ukázal rozdíl blízko hladiny signifikance v hodnocení subkultury emo, a to u hodnotitelek ze subkultury emo a hip-hop ($p = ,073$). Ve skóru femininity tedy hraje roli také příslušnost respondentek k subkultuře, přičemž respondentky ze subkultury hip-hop hodnotí muže ze subkultury hip-hop jako signifikantně femininnější než respondentky ze subkultury emo (viz Graf 5 a 6).

Error Bars: +/- 1. SE

Graf 5. Na svislé ose grafu je stupeň přisouzené femininity (vyšší stupeň odpovídá vyššímu hodnocení femininity). Modré sloupce představují hodnocené příslušníky hip-hopové subkultury a zelené sloupce příslušníky emo subkultury. Hodnotitelky jsou rozděleny podle toho, zda se identifikovaly jako příslušnice jedné z těchto subkultur nebo žádné z nich (tj. bez příslušnosti). Muži přináležející k hip-hopové subkultuře byli všemi skupinami hodnotitelek hodnoceni jako signifikantně maskulinnější než muži přináležející k subkultuře emo ($p < ,001$).

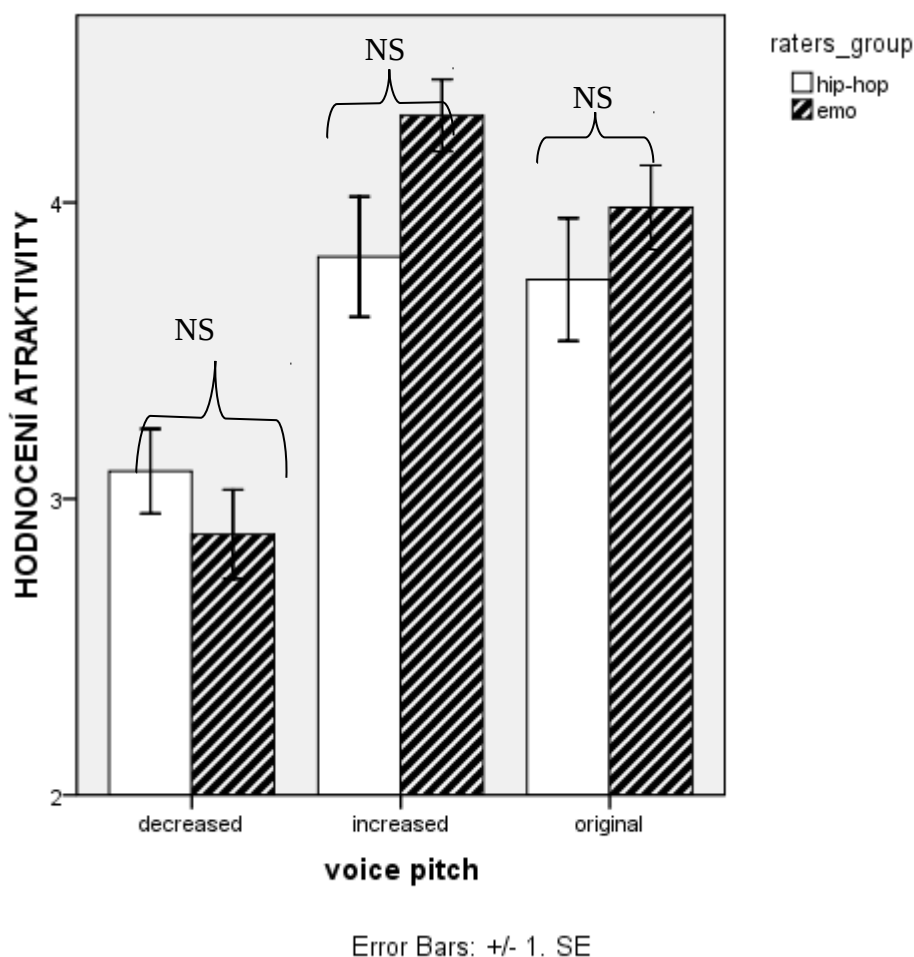

Graf 6. Na svislé ose grafu je stupeň–celkového skóru dotazníku PAQ (vyšší stupeň odpovídá vyššímu hodnocení femininity) přisouzeného hodnoceným mužským příslušníkům subkultur. Sloupce vlevo představují hodnocené mužské příslušníky subkultury hip-hop a levé sloupce příslušníky emo. Žluté sloupce představují hodnotitelky bez příslušnosti ke zkoumaným subkulturám, modré sloupce hodnotitelky přináležející do hip-hopové subkultury, zelené sloupce příslušnice emo subkultury. Hodnotitelky jsou rozděleny podle toho, zda se identifikovaly jako příslušnice jedné z těchto subkultur nebo žádné z nich (tj. bez příslušnosti). Muži přináležející k hip-hopové subkultuře byli všemi skupinami hodnotitelek hodnoceni jako signifikantně maskulinnější než muži přináležející k subkultuře emo (všechna $p < ,001$)

Celkově jsou tedy mužští zástupci hip-hopové subkultury na všech škálách hodnoceni jako signifikantně maskulinnější a méně femininní než zástupci emo subkultury. Tyto výsledky odpovídají našim předpokladům, protože se ukázalo, že muži z těchto dvou subkultur se očekávaným směrem signifikantně liší v přisuzované maskulinitě a femininitě, a proto jsme dál mohli předpokládat, že i ženy v rámci těchto subkultur budou preferovat spíše znaky, které dané subkultury charakterizují. Zároveň se v analýze výsledků pro jednotlivé respondenty ukázalo, že dívky z hip-hopové subkultury hodnotí muže z emo subkultury jako méně femininní, než jak je hodnotí emo dívky. Dívky z hip-hopové subkultury tedy nepřisuzují chlapcům z daných dvou subkultur takový rozdíl, co se týče typicky femininních vlastností, což je překvapivé zjištění. Jak dále vysvětlíme v diskuzi, mohl by tento fakt souviset s výsledky hodnocení hlasových nahrávek.

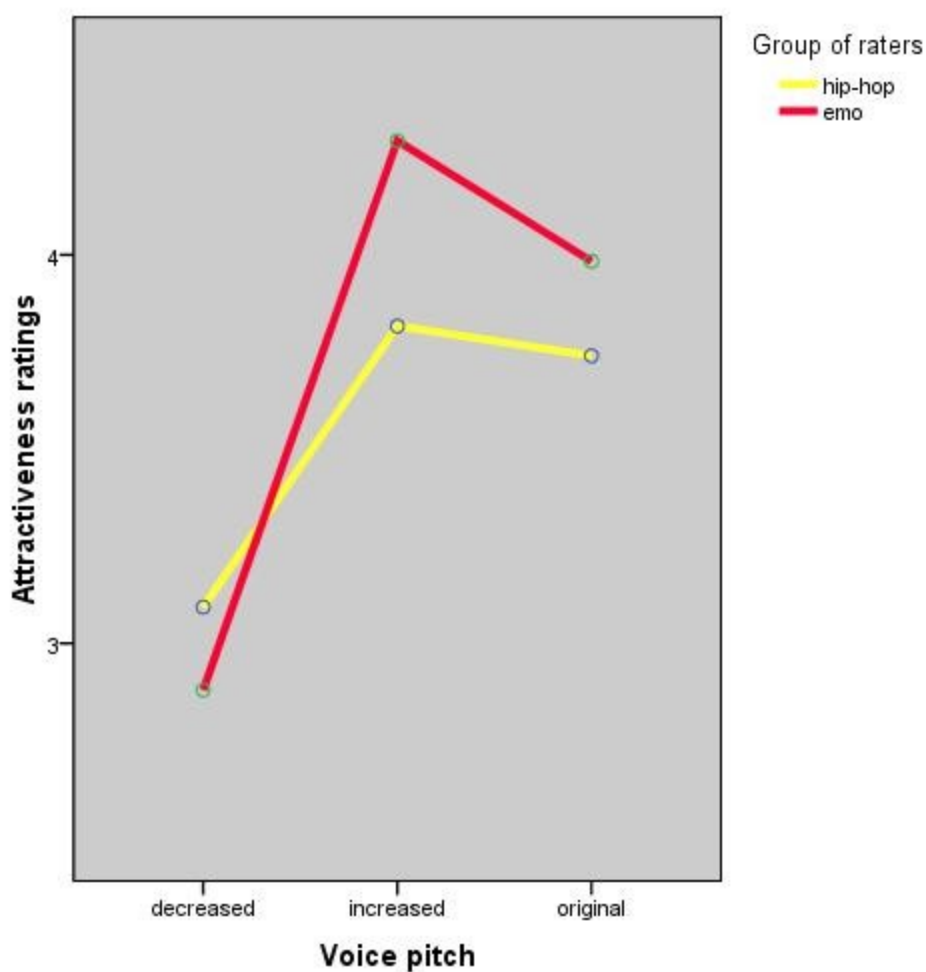
Výsledky hodnocení atraktivity hlasu

Analýza výsledků hodnocení atraktivity hlasových nahrávek ukázala signifikantní hlavní efekt základní frekvence hlasu (nemanipulovaná X snižená X zvýšená) – Wald Chi Square=25,925, $p < ,001$. Post-hoc test ukázal, že se mezi sebou signifikantně neliší hodnocení nemanipulovaných a zvýšených hlasů ($p = ,387$), ale tyto dva se signifikantně liší od hlubokých hlasů ($p < ,001$) (viz Graf 8.) Hluboké hlasy jsou tedy hodnoceny jako nejméně atraktivní a post-hoc testy dále ukázaly, že tento rozdíl je signifikantní u hodnotitelů ze všech subkultur, ovšem u hodnotitelů ze subkultury hip-hop je nejslabší ($p = ,022$). Při srovnání hodnocení upravených nahrávek (nemanipulovaná X snižená X zvýšená) mezi hodnotitelkami z jednotlivých subkultur nebyl nalezen žádný signifikantní rozdíl ($p = ,355$) (viz. Graf 7).

Graf 7. ukazuje hodnocení atraktivity (osa Y) hlasů, které byly buď snižené, zvýšené nebo ponechány v originálním stavu (viz. jednotlivé sloupce), hodnotitelkami z daných subkultur. Bílé sloupce ukazují výsledky hodnocení hodnotitelů hip-hopové subkultury, šrafované sloupce hodnocení hodnotitelů emo subkultury

Dále Graf 8 znázorňující hodnocení mužských hlasových nahrávek

Graf 8. Červená linie znázorňuje hodnocení atraktivity mužských hlasových nahrávek hodnotitelkami emo subkultury, žlutá pak znázorňuje hodnocení atraktivity mužských hlasových nahrávek hodnotitelkami hip-hopové subkultury.

Hluboké hlasy jsou hodnoceny jako nejméně atraktivní ve srovnání s hlasy nemanipulovanými a zvýšenými. Tento rozdíl je signifikantní u hodnotitelek ze všech subkultur (všechna $p < ,05$). Hodnocení zvýšených a nemanipulovaných hlasů se mezi sebou signifikantně neliší.

Diskuze

Diskuze k dotazníkovým výsledkům

Výsledky dotazníkových hodnocení zcela naplnily naše očekávání a potvrdily tak náš předpoklad ohledně přisuzované osobnostní femininity a maskulinity námi zkoumaných subkultur. Co nás však na těchto výsledcích zaujalo, byl rozdíl v hodnocení femininity mužských zástupců těchto subkultur mezi hodnotitelkami daných subkultur. Ukázalo se totiž, že přestože hodnotitelky ze subkultury hip-hop přisuzují mužům z těchto subkultur rozdílné vlastnosti (co se týče femininity a maskulinity), není tento rozdíl tak velký jako u hodnotitelek ze subkultury emo. (Tento rozdíl se ukázal na skóru hodnocení femininity (viz. Graf 5 a 6, $p = ,073$) To tedy znamená, že hodnotitelky ze subkultury hip-hop nehodnotí muže ze své vlastní subkultury jako maskulinní tak silně, jak je hodnotí dívky ze subkultury emo. Předpokládáme, že taková situace může mít dvě vysvětlení. První je, že dívky ze subkultury hip-hop mohou jako zástupkyně celkově maskulinnější subkultury považovat i samy sebe za maskulinnější, popřípadě dominantnější a tak neshledávají muže ze své subkultury tak silně maskulinními. Jak bylo řečeno v teoretické části, má sebe-hodnocená atraktivita vliv na hodnocení atraktivity druhých a tak je možné, že tato případná sebe-hodnocená maskulinita může mít dopad na hodnocení maskulinity druhých. Ještě připomínáme, že hodnotitelky nevěděly, že se jedná o hodnocení maskulinity a femininity a nebyly tázány na to, co si myslí o své vlastní femininitě a maskulinitě. Jejich hodnocení vzešlo ze série otázek zaměřených na vlastnosti zástupců zkoumaných subkultur a návaznost na maskulinitu či femininitu nebyla pro ně jako pro laiky jasně zřetelná. Naše další vysvětlení těchto výsledků se zakládá na předpokladu, že se jedinci uvnitř svých subkultur znají a mají zkušenosti s opačným pohlavím své subkultury. Tak by hodnotitelky ze subkultury emo mohly předpokládat, že muži ze subkultury hip-hop nebudou příliš femininní, protože je osobně neznají a posuzují jejich vlastnosti dle povrchních znalostí z médií a stereotypů, které se nacházejí v naší společnosti. Naopak dívky z hip-hopové subkultury mohou mít širší znalosti o chlapcích z této subkultury a mohou tak mít zkušenosti s jejich femininní stránkou, kterou chlapci navenek sice neprezentují, ale v blízkosti známých ji mohou více poodhalit.

V každém případě výsledky jednoznačně ukazují, že muži z hip-hopové subkultury jsou hodnoceni jako signifikantně maskulinnější než muži ze subkultury emo, což je pro náš výzkum zásadní. Zmíněný nesignifikantní trend byl spíše zajímavým zjištěním a

předmětem k zamyšlení, i když je možné že s větším vzorkem by výsledek mohl být signifikantní.

Diskuze k výsledkům hodnocení hlasových nahrávek

Výsledky hodnocení hlasových nahrávek nepodpořily naše hypotézy. Předpokládali jsme, že ženy ze subkultury emo budou oproti dívkám ze subkultury hip-hop tolerantnější k vyšším mužským hlasům. Tato hypotéza se částečně potvrdila, protože dívky ze subkultury emo skutečně mírně preferovaly vyšší a průměrné hlasy než dívky z hip-hopové subkultury, avšak tento rozdíl nebyl signifikantní ($p = ,022$). Dívky ze subkultury hip-hop tedy nepreferují femininní hlasy oproti maskulinním tak silně jako hodnotitelky ze subkultury emo. Problém byl však v tom, že i dívky z hip-hopové subkultury preferovaly celkově spíše průměrné a vyšší hlasy, přestože dle našich předpokladů měly preferovat hlasy hluboké. Jediný výsledek, který se tedy zřetelně projevil, byla preference vyšších a průměrných hlasů oproti hlubokým u obou subkultur. K těmto výsledkům jsme se pokusily najít vysvětlení a nabízíme 3 řešení. Jedním z nich je opět možnost, že ženy z hip-hopové subkultury hodnotí samy sebe jako maskulinnější a dominantnější, tudíž vedle sebe hledají partnera na stejné úrovni či dokonce submisivního. To by mohlo vysvětlovat výsledek hodnocení hlubokých hlasů jako neatraktivních. Další vysvětlení může být, že počítačová úprava hlasových nahrávek mohla zanechat jisté stopy v hlasové nahrávce a hlubší hlasy tak ženám nezněly příjemně či přirozeně. Přestože jsme nahrávky několikrát kontrolovali a shledali jsme je vhodnými, je možné, že při poslechu hodnotitelky tento rozdíl způsobený technikou rozpoznaly. Na druhou stranu nahrávky upravené na vyšší hlasovou frekvenci byly hodnoceny jako atraktivní stejně jako nemanipulované hlasy, takže v „nepřirozenosti“ digitálně upravených hlasů by problém být neměl. Ve dvou případech se mě hodnotitelky zeptaly, zda se některé nahrávky opakují, nebo jestli je to pokaždé někdo jiný. Nevím, zda si všimly úpravy hlasu nebo rozpoznaly stejnou intonaci opakující se nahrávky, avšak na nepřirozenost hlasu v nahrávce si žádná hodnotitelka nestěžovala. Další a zřejmě nejvíce pravděpodobné vysvětlení těchto výsledků bude spočívat ve věku hodnotitelek. Jelikož věková kategorie dívek příslušejících k subkultuře emo je poměrně nízká (mezi 13-16 lety), vyhledávali jsme i pro hodnocení hlasových nahrávek ze strany hip-hopové subkultury dívky spíše mladší, abychom zachovali věkovou homogenitu. Této věkové stejnorodosti se nám sice podařilo dosáhnout, avšak je možné že takto nízký věk ovlivnil celé hodnocení více než jsme si mysleli. Dle několika výzkumů bylo prokázáno, že ženy v produktivním

věku preferují větší maskulinitu mužských tváří, než ženy v pubertálním věku či v období po menopauzy. Tyto výsledky byly potvrzeny v jednom z výzkumů, kdy byly zkoumány 3 skupiny žen – skupina pubertálních dívek a velmi mladých žen, skupina žen těsně před menopauzou nebo po ní a široké věkové rozpětí žen v produktivním věku. Ukázalo se, že preference maskulinity mužských tváří se zvyšovaly ve všech skupinách čím blíže byla žena produktivnímu věku (tedy v pubertálním věku starší dívky preferovaly maskulinnější mužské tváře než mladší pubertální dívky a ženy ve skupině starších a období menopauzy opačně-čím mladší byla žena, tím byla její preference pro maskulinnější mužské tváře silnější; ve skupině žen v produktivním věku tyto preference klesaly, pokud se žena blížila pubertálnímu věku nebo směřovala k období menopauzy) (Little, Saxton a kol. 2010). V těchto výzkumech připočítávají takové výsledky skutečnosti, že během životního cyklu ženy se mění hladina hormonů, podobně jako se jejich hladina mění v průběhu menstruačního cyklu. To tedy znamená, že v období života ženy, kdy má největší pravděpodobnost otěhotnět, tedy v produktivním věku, má stejně jako v období ovulace tendenci shledávat maskulinnější mužské tváře atraktivnějšími. Jelikož hodnocení maskulinity/atraktivy mužské tváře souvisí s hodnocením maskulinity/atraktivy mužského hlasu, může mít věk dívek v našem výzkumu vliv na výsledky hodnocení našich hlasových nahrávek. Na podporu tohoto tvrzení bych ráda zmínila další článek týkající se výzkumu hodnocení atraktivy u adolescentů od Tamsin Saxton, kde se jedna ze studií zabývala hlasem. V něm bylo prokázáno, že preference pro hlubší hlasy se v průběhu puberty u dívek (i chlapců) mění, a to tak, že čím starší dívka je, tedy čím více se přibližuje produktivnímu věku, tím více preferuje hlubší mužské hlasy (Saxton a kol. 2009). Abychom tento vývojový aspekt ověřili, plánujeme získat další hodnocení našich nahrávek od relativně starších žen, například od studentek fakulty humanitních studií. Tento dodatečný výzkum by však svou časovou náročností přesahoval rámec této práce.

Tyto výzkumy ohledně sexuálních preferencí mladistvých by mohly ukazovat na to, že jak skupina dívek ze subkultury emo, tak dívky z hip-hopové subkultury preferují spíše vyšší a průměrné hlasy v závislosti na jejich nízkém věku. Pro můj výzkum se mi však podařilo kromě mladých dívek ve věku okolo patnácti let z emo subkultury nalézt ženu ve věku 28 let, která se k této subkultuře hlásí (i když spíše ideologicky než stylově-vizuálně). Takové ženy jsou spíše výjimkou a jelikož jsme se sešly v jejím domě, měly jsme čas na krátký rozhovor. Tento rozhovor byl pouze neformální, avšak jasně prohlásila, že se jí „nelíbí hluboké a chraplavé hlasy“, a že preferuje „vyšší hlasy, protože evokují čistotu a mládí“. Jak již bylo řečeno, mnoho takových žen není a je možné, že právě tato žena měla

tendenci vyhledávat spíše mladší muže s vyššími hlasy, než že by preferovala vyšší hlasy kvůli subkultuře emo, avšak tuto domněnku není, díky výjimečnosti této ženy, možné ověřit. Problémem tohoto výzkumu je, že věkový vliv bude přítomný vždy, protože zástupkyně emo subkultury takové, jaké zkoumáme (tedy zaměřující se na styl a vizáž související také se vzhledem chlapců) jsou poměrně mladé a vyhledání starších není alespoň zatím příliš možné. Kdyby byly do výzkumu zahrnuty starší dívky z hip-hopové subkultury, došlo by k narušení věkové homogenity a výsledky by byly opět zkreslené. Jak bylo řečeno na začátku této diskuze a ve výsledcích, nesignifikantní rozdíl v hodnocení (silnější preference vyšších hlasů u členek emo subkultury ve srovnání s hip-hopovou) se ukázal a tak je možné, že s větším vzorkem zástupkyň z obou subkultur by se rozdíl ukázal ještě větší a možná by nabyl i signifikance, avšak v rámci bakalářského výzkumu a poměrné náročnosti získávání dat nebylo v mých silách větší výzkum uskutečnit. Nejvýhodnější by pro tento výzkum byl větší výskyt starších žen hlásících se k subkultuře emo (nejlépe ve věku 18-25 let – pro srovnání s ženami z hip-hopové subkultury), avšak toto není skutečnost kterou bychom mohly ovlivnit.

Závěr a shrnutí

Cílem této práce bylo zjistit, zda příslušnost k určité subkultuře ovlivňuje hodnocení atraktivity. Rozhodli jsme se tedy zkoumat hodnocení atraktivity mužského hlasu u příslušnic subkultur, které zastávají opačné prezentace na poli maskulinity a feminity, tedy hip-hop a emo. Při ověřování skutečností ohledně maskulinity a femininity zkoumaných subkultur dopadly výsledky výzkumu zcela dle očekávání, tedy že mužští příslušníci subkultury hip-hop byli ve všech ohledech hodnoceni jako maskulinnější než příslušníci subkultury emo. Avšak samotný výzkum hodnocení atraktivity mužských hlasových nahrávek naše hypotézy nepotvrdil. Předpokládali jsme, že ženy z femininnější subkultury (emo) budou hodnotit mužské hlasové nahrávky s vyšší hlasovou frekvencí jako atraktivnější, ve srovnání se ženami příbaležícími k maskulinnější subkultuře (hip-hop). Výsledky ukázaly, že preference nahrávek s průměrnou a vyšší hlasovou frekvencí se objevuje u obou zkoumaných subkultur, tedy že oproti našim očekáváním dívky z hip-hopové subkultury nehodnotí nahrávky s nižší hlasovou frekvencí jako atraktivnější, ale že stejně jako dívky ze subkultury emo preferují spíše vyšší a průměrné hlasy. Pro tyto výsledky nabízíme několik vysvětlení popsanych v diskuzi (viz. výše)

Myslím, že stanovené cíle práce se povedlo splnit, přestože výsledky nedopadly dle našich očekávání. Jsme si však vědomi některých limitů této studie. Nevýhodou mohl být nízký počet hodnotitelek. Počet hodnotitelek však v rámci této bakalářské práce nemohl být vyšší, neboť náročnost získávání takovýchto dat neumožnila sběr většího množství hodnocení. Pro další zkoumání v tomto směru bych ráda získala větší množství dat zvláště od starších respondentek a případně bych se zaměřila pouze na oblast zkoumání preferencí hip-hopové subkultury, protože výsledky které jsme získaly byly poměrně překvapivé a ráda bych se v tomto ohledu soustředila na ověřování těchto výsledků a získání dalších hodnocení atraktivity (případně s použitím jiných než hlasových stimulů). Dále bych ráda získala i data kvalitativního charakteru, například co se týče popisu maskulinních a femininních prvků zkoumaných subkultur, čímž by se zvýšila validita výsledků.

Přílohy

Dotazník PAQ

otázky týkající se vzájemně se vylučujících maskulinních a femininních vlastností

Je velmi agresivní --- Není vůbec agresivní

Silně se podřizuje druhým --- Je velmi dominantní

V kritických situacích je zcela klidný --- V kritických situacích je velmi rozrušený

Je zcela domácí typ --- Je velmi světácký typ

Je lhostejný k tomu, jak ho hodnotí druzí --- Velmi potřebuje ocenění od druhých

Citově je zcela nezranitelný --- Citově je velmi zranitelný

Nikdy nepláče --- Snadno se rozpláče

Pocituje velmi slabou potřebu jistoty a bezpečí --- Pocituje velmi silnou potřebu jistoty a bezpečí

otázky týkající se maskulinních vlastností

Je zcela nesamostatný --- Je velmi samostatný

Je zcela pasivní --- Je velmi aktivní

Je zcela nesoutěživý typ --- Je velmi soutěživý typ

Snadno a rychle se rozhoduje --- Je velmi nerozhodný

Snadno se vzdává --- Nikdy se nevzdává snadno

Není vůbec sebevědomý --- Je naprosto sebevědomý

Pod okolním tlakem se zcela hrouť --- Tlakům okolí dobře odolává

Považuje se za velmi podprůměrného, méněcenného --- Považuje se za zcela nadprůměrného

otázky týkající se femininních vlastností

Je citově velmi chladný --- Emoce silně prožívá

Je zcela neschopen obětovat se pro druhé --- Je zcela schopen obětovat se pro druhé

Má velmi hrubou, drsnou povahu --- Má velmi jemnou povahu

Není ochotný pomáhat druhým --- Je velmi nápomocný druhým

Je zcela nevlídný až nepřátelský k druhým --- Je velmi vlídný a přátelský k druhým

Vůbec nerozpoznává pocity ostatních --- Velmi dobře si uvědomuje pocity ostatních

Vůbec nechápe druhé --- Zcela rozumí druhým

Při kontaktu s druhými se chová velmi chladně --- Při kontaktu s druhými je velmi vřelý

Literatura

1. Hahn, A. *Otorinolaryngologie a foniatrie v současné praxi*. 1. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. 392 s. ISBN 978-80-247-0529-3.
2. Collins, S. A. 2000: Men's voices and women's choices. *Animal Behavior*, 60, (773-780)
3. Puts, D. A., Gaulin, S. J. C., a Verdolini, K. 2006: Dominance and the evolution of sexual dimorphism in human voice pitch. *Evolution and Human Behavior*, 27 (283-296)
4. Hollien, H., Green R., Massey K., 1994: Longitudinal research on adolescent voice change in males. *Journal of the Acoustical Society of America* 96, 5, (2646-2654)
5. Dabbs J. M. Jr., Mallinger, A., 1998: High testosterone levels predict low voice pitch among men. *Personality and Individual Differences* 27, (801-804)
6. O'Sullivan, M., Ekman, P., Friesen, W., Scherer, K., 1985: What You Say and How You Say It: The Contribution of Speech Content and Voice Quality to Judgments of Other. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol 48(1), (54-62)
7. Barrett, L., Dunbar, R., Lycett, J., *Evoluční psychologie člověka*, Praha, Portál, 2007, 551 stran, 80-7178-969-0
8. Feinberg, D. R., DeBruine, L. M., Jones, B. C., Little, A. C., 2008: Correlated preferences for men's facial and vocal masculinity. *Evolution and Human Behavior*, 29, (233 – 241)
9. Tusing, K. J., Dillard J. P., 2000: The Sounds of Dominance Vocal Precursors of Perceived Dominance During Interpersonal Influence. *Human Communication Research; Vocal Cues and Dominance*, (148-171)
10. Thornhill, R., Gangestad, S. W., *The Evolutionary Biology of Human Female Sexuality*. Oxford University Press, Inc., New York 2008, 411 stran, ISBN 978-0-19-534098-3

11. Smith, J. M., 1977: Parental Investment: a Prospective Analysis; School of Biological Sciences. University of Sussex, *Animal Behaviour*, 25, (1-9)
12. Oakleyová, A., *Pohlaví, gender a společnost*, 2000 (1. vydání), Portál, Praha, ISBN: 80-7178-403-6
13. Apicella, C. L., Feinberg, D. R., Marlowe, F. W., 2007: Voice pitch predicts reproductive success in male hunter-gatherers. *Biology Letters*, 3, (682-684)
14. Feinberg, D.R., Jones, B.C., Law Smith, M. J., Moore, F.R., DeBruine, L.M., Cornwell, R.E., Hillier, S.G., Perrett, D.I., 2005: Menstrual cycle, trait estrogen level, and masculinity preferences in the human voice. *Hormones and Behavior* (1-8)
15. Zahavi, A., 1975: Mate selection - a selection for a handicap. *Journal of Theoretical Biology* 53: (205-214)
16. Folstad, I., Karter, J. A., 1992: Parasites, Bright Males, and the Immunocompetence Handicap. *The American Naturalist*, Vol. 139, No 3, (603-622)
17. Vukovic, J., Feinberg, D.R., Jones, B.C., DeBruine, L.M., Welling, L.L.M., Little, A.C, Smith, F.G, 2008: Self-rated attractiveness predicts individual differences in women's preferences for masculine men's voices. *Personality and Individual Differences* 45, (451-456)
18. Komárek Stanislav, *Příroda a kultura, Svět jevů a svět interpretací*, vydání 2, Praha, Academia 2008, 312 s, ISBN- 978-80-200-1582-2
19. Rhode, G., Proffitt, F., Grady, J.M., Sumich, A., 1998: Facial symmetry and the perception of beauty. *Psychonomic Bulletin & Review*, 5 (4), (659-669)
20. Cano, C.R., Sams, D., 2010: Body modifications and young adults: Predictors of intentions to engage in future body modification. *Journal of Retailing and Consumer Services* 17, (80-87)

21. Heřmanský, M., Novotná, H. (2011): Hudební subkultury. In: Janeček, P. (ed.): Nové pověsti české. Folklor atomového věku. Rukopis, v tisku.
22. Gelder, Ken (ed.). 2005. *The Subculture Reader*. New York: Routledge
23. Budil, I.T., *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*, Triton, 1998, ISBN 8072540017, 259 stran
24. Elaine, B., Longhurst, B., McCracken, S., Ogborn, M., Smith, G., *Introducing Cultural Studies*. Harlow, 2004, Prentice Hall Europe
25. Thomas-Jones, A., 2008: Emo is not the New Black. *Metro*, Issue 156, (72-77)
26. Hebdige, D., *Subcultures: Meaning of Style*, Routledge, New Ed edition (1979) 208 stran, ISBN-10: 0415039495
27. Basu, D., Lemelle, S.J., *The Vinyl Ain't Final, Hip Hop and the Globalization of Black Popular Culture*, First published 2006 by Pluto Press, London, ISBN 0 7453 1941 6, 268 stran
28. Ryalls, E., 2007: Emo Subculture: An Examination of the Kids, Music and Style that Form Emo Subculture. *Conference Papers* - National Communication Association, (1-19)
29. Aslaksen, M.J., *Middle Class Music in Suburban Nowhere Land: Emo and the Performance of Masculinity*. 2006 , A Thesis Submitted to the Graduate College of Bowling Green State University in partial fulfillment of the requirements for the degree of MASTER OF ARTS
30. Tupá, J., Vizuální atributy subkultury emo v České republice v současnosti, Bakalářská práce, Fakulta humanitních studií, Praha 2010
31. Martin Kuška, 2011: Respekt (12/2011)

32. Lively, K., 2008: Emotional Segues and the Management of Emotion by Women and Men. *Social Forces* 87 (2), strana (911-936)
33. Ralph, M., 2009: Hip-Hop. *Social Text* 100, Vol. 27, No. 3, (141-146)
34. Jana Oravcová, Raperky a jejich pozice v rámci české hip-hopové subkultury, diplomová práce, Fakulta humanitních studií, Praha 2010
35. LaBoskey, S., 2001: Getting off: Portrayals of Masculinity in Hip Hop Dance in Film. *Dance Research Journal*, Vol. 33, No. 2, Social and Popular Dance, (112-120)
36. Giddens, A., *Sociologie*, Agro, 2000, ISBN: 80-7203-124-4, 596 stran
37. Morgan, J., 1995: Fly-Girls, Bitches, and Hoes: Notes of a Hip-Hop Feminist. *Social Text*, No. 45, (151-157)
38. Katz, M., Tech, V., 2007: Conscious Hip Hop: Are Women Included? American Sociological Association Annual Meeting
39. Spence, J. T., Helmreich, R. L., a Stapp, J. 1975: Ratings of self and peers on Sex Role Attributes and their relation to self-esteem and conceptions of masculinity and femininity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32 (29-39)
40. Valentova, J. & Havlicek, J., (*under review*) Facial and vocal preferences of homosexual men: the role of masculinity and partnership status (*Perception*)
41. Feinberg, D.R., Jones, B.C., Little, A.C., Burt, D.M., Perrett, D.I., 2005: Manipulations of fundamental and formant frequencies influence the attractiveness of human male voices. *Animal Behaviour*, (1-8)
42. Little, A.C., Saxton, T.K, Roberts, S.C., Jones, B.C., DeBruine, L.M., Vukovic, J., Perrett, D.I., Feinberg, D.R., Chenore, T., 2010, Women's preferences for masculinity in male faces are highest during reproductive age range and lower around puberty and post-menopause. *Psychoneuroendocrinology* 35, (912—920)

43. Saxton, T.K., Debruine, L.M., Jones, B.C., Little, A.C., Roberts, 2009: Face and voice attractiveness judgments change during adolescence. *Evolution and Human Behavior* 30, (398 – 408)